

GMINNE NOWINY

Kwartalnik Gminy Lipnica Wielka
www.lipnicawielka.pl

SOLIDARNI
Z UKRAJINĄ

Exemplarz bezpłatny
Wrzesień, Nr 4 (843)/2022

ORAWA Z NIEPODLEGŁĄ 1918 - 1924

Psalm na Wilijo

Od wierzchów idzie Wiljo
W odziewacze Betlejyma dziedziny
Z gałązkom jedliny u małej dzieciny
W lipnickiej stajnce światy sie radują
Janiolowie nieso pastorałke nowom
Śpiwojcie Panu nad calućkom Orawom
Sum śwarnie babiogórski lesie
Niek miłość Pana po świecie sie niesie
Kłaniajcie sie Panu syńcy Orawianie
Gworzcie syćkim: Nas Pan jest królem
Dzierzy niebo i ziemie w miłyści
I rodzi sie ku świata sprawiedliwości.
Idzie ku nom jaze cesta jaśnieje
Kie białe opłatek w izbie
I bieluski snieg wiaterek niesie
Idzie ku nom malučka dziecina
Bedzie sądzić świat
Sprawiedliwie

(Robert Kowalczyk)

Zdrowych, spokojnych i pełnych rodzinnego ciepła świąt Narodzenia
Pańskiego. Odpoczynku od codziennego zabiegania oraz chwili zadumy.

Aby te święta miały Państwu w cudownej atmosferze i napełniały Was

wiarą oraz dodawały otuchy,

byście zawsze kroczyli przez życie z podniesioną głową.

Wszelkiej pomyślności w Nowym Roku oraz spełnienia

w życiu osobistym i zawodowym.

życząc:

Andrzej Karkoszka

Przewodniczący Rady Gminy
Lipnica Wielka

Mateusz Lichosy

Wójt Gminy Lipnica Wielka

Spis treści:

Złote Gody.....	3
Ustawa „scaleniowa” przyjęta.....	4
Konferencja podsumowująca starania o zakończenie scalenia na terenie Lipnicy Wielkiej.....	4
Co po scaleniu? Czy musimy o czymś pamiętać?.....	5
Investycje gminne Pod biało-czerwoną.....	6
Ścieżka rowerowa w Przywarówce.....	7
Budowa placu sportowo-rekreacyjnego przy Szkole Podstawowej nr 4 w Lipnicy Wielkiej.....	8
Cyfrowa gmina.....	8
Budowa nowej remizy OSP.....	9
Poprawa bezpieczeństwa na pograniczu.....	9
Działalność gospodarcza na terenie naszej gminy.....	9
Podjęte uchwały Rady Gminy Lipnica Wielka.....	10
Narodowe Święto Niepodległości – 11 listopada.....	10
80. roczn. śmierci Józefa Mikowej na Salwatorze.....	11
Odwiedzenie grobów osób związanych z Orawą.....	11
W dniu Jej śmierci na Salwatorze.....	11
Koncert „Bielaso w 80. rocznicę śmierci Józefiny Machay-Mikowej”.....	12
Widowisko/słuchowisko „Bielaso Józefa Mikowa – Królowa Orawy”.....	13
Istota dobra i zła... Rozważania w spektaklu „Królowa Orawy”.....	14
Krzew od Józefinki.....	15
Dzień Edukacji Narodowej.....	15
Zespół interdyscyplinarny – „Razem przeciw przemocy” „Zawód życia: Rodzic”.....	16
„Nie-Boska komedia” w wykonaniu Szkolnego Kółka Teatralnego z Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej.....	17
Realizacja projektu socjalnego „Aktywny Senior”.....	18
Mała Książka, Wielki Człowiek.....	19
Nowy sezon akcji - Mała Książka Wielki Człowiek.....	19
Podsumowanie realizacji projektu „Historycznie zaczytani”.....	20
Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych - zakończenie realizacji zadania.....	21
Animacja andrzejkowo-mikołajkowe dla dzieci.....	21
Dzień drzewa.....	21
Orawski Gazda, Rzecz o Piotrze Borowym – gawęda.....	22
Z twórczości mieszkańców.....	22
Protokół z konkursu plastycznego pn. „Kocham Polskę – Droga do Niepodległości „Biało-Czerwona Orawa”.....	23
Więści z Chicago, Ognisko Orawskie Klubu Babia Góra.....	24
W Kiczorach można się przenieść w czasy PRL.....	24
Z archiwum księdza Władysława Pilarczyka Ryszard M. Remiszewski „O Józefie Mikowej”.....	25
Ryszarda M. Remiszewskiego pokłon dla Piotra Borowego.....	26
W Tajwanie powstał tekst naukowy o „Tajwanacji” i „Formozach” w Polsce. Znalazła się w nim również Lipnica Wielka.....	26
Kolejna świetna dokumentacja online: „Inwentaryzacja i dokumentacja fotograficzna przydrożnych kapliczek, krzyży i dzwonnicy na Orawie”.....	27
Wirtualna wystawa online pt. „Dokumentacja zasobów dziedzictwa kultury pasterskiej. Tradycyjne budowle i artefakty”.....	27
Realizacja projektów Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie.....	28
Orawa miododajne kwitnie.....	28
Chorem śpiewamy na Orawie.....	29
Biało-Czerwona Orawa.....	29
Odkrytyj z nami Orawę. Galeria pasterz Andrzeja Dziubka pod patronem Jana od Krzyża.....	30
Kulturalnie teatralnie na Orawie.....	31
Poznaj Polskę – Edycja 2022.....	32
Orawski rok obrzędowy.....	32
Mobilne Centrum Edukacji Turystyczna Szkoła w Gminie Lipnica Wielka.....	33
Aktywna tablica w Gminie Lipnica Wielka.....	33
Wyniki Konkursu Literackiego „Józefa Mikowa – Królowa Orawy”.....	34
Więści ze Szkoły Podstawowej Nr 2 im. J. i E. Mików.....	35
Komunikacja bez przemocy.....	35
W nas wzór musi powstać.....	35
Olimpijczyk Wojciech Rzepczak.....	36
Kreatywny umysł.....	36
Ogólnopolski projekt edukacyjny – społeczny „Każy inny – wszyscy równi”.....	36
Szkolne Sprawy Sp1.....	37
Wydarzenia w Szkole Podstawowej im. Bł. Jana Pawła II w Kiczorach.....	39
Koncerty w ramach projektu „Biało- czerwona Orawa”.....	39
Uroczyste obchody dnia patrona szkoły i X rocznicy nadania imienia szkoły.....	39
Wycieczka klas I-III do Wadowic.....	40
Dzień piżamy w szkole i przedszkolu w Kiczorach.....	41
XVIII Gminny Rajd Turystyczny im. Piotra Borowego – Szlakami i szlakami Babiej Góry.....	41
Marysia z Polany.....	42-46
Orawsko emigracyjno.....	47
Snieg wierski łopkurzył.....	48

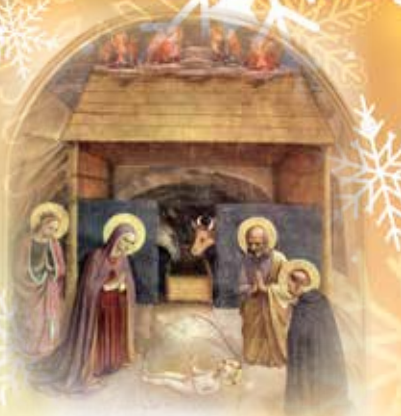
„Gloria In Excelsis Deo”.

Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi. Wstańcie pasterze, Bóg się wam rodzi!

Niech radość i pokój Betlejemskiej nocy przenika nasze serca,
a błogosławieństwo Bożej Dzieciny wy daje w nas owoce jedności,
miłości wzajemnej i wszelkiej pomyślności.

Życzę, aby przez ręce Matki Najświętszej, spłynęły od Bożego Dzieciątka
najobfitsze łaski dla wszystkich mieszkańców Lipnicy Wielkiej.

Ks. Andrzej Pawlak, proboszcz
parafii św. Jadwigi Królowej

**„Wśród nocnej ciszy, głos się rozchodzi, wstańcie pasterze Bóg się wam rodzi
czem prędzej się wybierajcie do Betlejem pospieszajcie przywitać Pana, przywitać Pana”**

Kochani Lipniczanie,

Bóg przychodzi na świat w ciszy Betlejemskiej nocy, rodzi się Rodziciel Życia, Stwórca dzieckiem się staje, cóż to za dziwy, cóż to za niepojęta i niezmierna Tajemnica, że Syn istniejąc w postaci Bożej unżył samego siebie stawszy się człowiekiem, Bóg przyjął ludzką naturę, Bóg zjednoczył Swoje bóstwo z człowieczeństwem w Jezusie Chrystusie. Bóg tak nas ukochał, że zniżył się do nas stając się jednym z nas. Powiem tak, gdy kolejny raz piszemy do was list ogłaszający: Bóg się narodził, nie możemy przestać radować się tym tak wielkim misterium miłości Boga do każdego z nas. Co roku patrzymy na tę Tajemnicę coraz głębiej, chcemy jeszcze bardziej umiłować tę Maleńką Miłość, która leży na patenie na ołtarzu i daje nam całego Siebie włączając nas w komunie, a więc bliskość. My wchodzimy w tę tajemnicę dzisiaj, tu i teraz, jednoczymy się z Bogiem tak bliskim człowiekowi. Myślę, że słowa Piotra Chryzologa pięknie ukazują tę głębie: „niebo na ziemi, ziemia w niebiosach, człowiek w Bogu, Bóg w człowieku, a Ten, którego cały wszechświat pomieścić nie zdoła, zamknięty w dziecięcym ciałku”.

„I my czekamy na Ciebie Pana a skoro przyjdiesz na głos kapłana padniemy na twarz przed Tobą wierząc, żeś jest pod osłoną Chleba i wina”. Jesteśmy po prostu szczęściami, mamy dostęp do tej Wielkiej Tajemnicy właśnie w Eucharystii, dzięki niej to Narodzenie Pana dzieje się, staje się obecne tutaj w naszym Lipnickim kościele, Bóg nie dość, że stał się człowiekiem to jeszcze przemienia chleb i wino w Swoje Ciało i Krew stając się obecnym wśród nas, dając nam Siebie.

Głośmy to na całe gardło, że Bóg tak umiłował Ciebie, mnie i każdego człowieka, że się narodził, że stał się naszym bratem, stał się bezbronnym Dzidziusem, On nas Swoim ubóstwem wzbogacił.

Cóż możemy więcej powiedzieć o tej tajemnicy, jedynie jedno słowo przychodzi na myśl: WSPANIAŁOMYŚLNOŚĆ.

Bóg jest wspaniały, tylko On mógł wpaść na to by odkupić Ciebie, mnie i każdego, przyjmując naturę ludzką i pokazując nam jacy powinniśmy być. On przebóstwił, uświęcił nasze człowieczeństwo włączył je w życie Trójjednej Miłości.

Życzymy wam kochani, by Jezus Księżę Pokoju, Bóg Mocny, Bóg bliski rodząc się w Waszych sercach na Eucharystii przyniósł pokój i radość, miłość i Swoje obfite błogosławieństwo. Wszystkiego co dobre, spokojnych pełnych pokoju i rodzinnej atmosfery Świąt Narodzenia Pana naszego Jezusa Chrystusa.

I pamiętajmy o słowach Matki Teresy z Kalkuty, że:

Zawsze, ilekroć
uśmiechasz się do swojego brata
i wyciągasz do niego ręce,
jest Boże Narodzenie.

Zawsze, kiedy milkniesz,
aby wysłuchać,
jest Boże Narodzenie

Wasi duszpasterze
z parafii pw. św. Łukasza Ewangelisty
w Lipnicy Wielkiej

ZŁOTE GODY

Każdy jubileusz jest okazją do świętowania, ale Złote Gody to rocznica niezwykła, tak jak niezwykli są ludzie, którzy przeżyli razem pół wieku.

Jubileusz 50 – lecia Małżeństwa odbył się w niedzielę 27 listopada br., uroczystość rozpoczęła się Mszą Św. w Kościele Parafialnym Św. Łukasza w Lipnicy Wielkiej, natomiast dalsza część odbyła się w restauracji „Chwila u Adama” w Lipnicy Wielkiej.

Podczas uroczystości, wręczone zostały Medale za Długoletnie Pożycie Małżeńskie, przyznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Prawdziwe, zgodne i dobre małżeństwo to takie, które przetrwa wszystkie życiowe problemy i bolączki, by po latach zyskać wzajemne zrozumienie, tolerancję oraz szacunek. Złote Gody to niezwykłe wydarzenie nie tylko dla Jubilatów, ale również dla ich rodzin oraz przyjaciół, to 50 lat nieprzerwanego, harmonijnego pożycia małżeńskiego.

Uroczystość poprowadziła Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego Lipnica Wielka – Pani Bożena Solawa. Uroczystego aktu dekoracji dokonał Wójt Gminy Lipnica Wielka – Pan

Mateusz Alojzy Lichosyć, w asyście Przewodniczącego Rady Gminy Lipnica Wielka – Pana Andrzeja Karkoszki oraz Księdza Proboszcza – Jerzego Bargiel. Na uroczystości obecni byli również Sekretarz Gminy Pan Jan Kuliga, Skarbnik Gminy Pan Janusz Pakos, Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego Pani Monika Zelek, Przewodniczy Gminnej Rady Seniorów Pan Franciszek Sojka, księża wikariusze, a także goszczący w tym czasie w naszej parafii Ojciec Polikarp, Siostra Przełożona Maksymiliana Tyrąła oraz siostra Helena. Pan Wójt pod adresem dostojnych Jubilatów skierował słowa uznania i podziękowania za godne i długie pożycie małżeńskie oraz za piękny przykład dla młodego pokolenia. Oprócz medali Jubilaci otrzymali pamiątkowe listy gratulacyjne, kwiaty i okolicznościowe upominki. Nie zabrakło również toastu. Dostojnym Jubilatom przygrywała miejscowa kapela.

Medalami za Długoletnie Pożycie Małżeńskie odznaczeni zostali Państwo:

1. Jolanta i Józef Antalczyk
2. Michalina i Antoni Brenkus
3. Bożena i Ryszard Byczyk
4. Bogumiła i Eugeniusz Głuch
5. Zofia i Józef Jamiński
6. Irena i Józef Jasiura
7. Irena i Jan Janowiak
8. Aniela i Emil Jurczak
9. Joanna i Karol Jurczak
10. Wiesława i Emil Karkoszka
11. Joanna i Karol Karkoszka
12. Joanna i Augustyn Karlak
13. Jolanta i Stefan Kulawiak
14. Emilia i Emil Kuliga
15. Maria i Franciszek Kramarz
16. Maria i Jan Kupczyk
17. Danuta i Eugeniusz Kwak
18. Maria i Ignacy Mikłusiak
19. Helena i Ferdynand Pastwa
20. Maria i Julian Pastwa
21. Jolanta i Stefan Spyrka
22. Helena i Albin Stechura
23. Danuta i Feliks Stercuła
24. Emilia i Milan Szpak
25. Joanna i Wiktor Węgrzyn
26. Melania i Karol Winiarczyk
27. Irena i Józef Wojtusiak
28. Emilia i Jan Zięba

Wszystkim parom, które zostały odznaczone, serdecznie gratulujemy życzymy dużo zdrowia i miłości na kolejne, wspólne lata.

oprac. Bożena Solawa – Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Lipnicy Wielkiej, fot. Andrzej Habina

USTAWA „SCALENIOWA” PRZYJĘTA!

W dniu 7 października 2022 roku, po przeszło 30 latach od rozpoczęcia procesu scalenia gruntów lipniczanie mogą wreszcie odetchnąć z ulgą. Sejm uchwalił ustawę o szczególnych rozwiązaniach dotyczących niektórych nieruchomości objętych postępowaniem scaleniowym. Tym samym koszmar spowodowany zawiłościami procesu scalenia oraz prawa administracyjnego i wyroków sądów zostaje raz na zawsze rozwiązany.

Dzięki determinacji władz gminy Lipnica Wielka z Wójtem Mateuszem Lichosytem na czele, przedstawiciele starostwa powiatowego w Nowym Targu oraz przy pomocy służb Wojewody i dobrej woli posłów koalicji rządzącej oraz opozycji, ustawa procedowana w sejmie od grudnia 2021 roku staje się faktem i została przyjęta przy 443 głosach za i 1 głosie przeciw.

27 października również Senat RP wyraził przy pełnym poparciu

akceptację dla treści ustawy, nie wnosząc do niej żadnych poprawek i tym samym ustawa została skierowana do podpisu przez Prezydenta Andrzeja Dudę, który dokonał tego 14 listopada 2022 roku.

Ustawa została opublikowana w Dzienniku Ustaw pod pozycją 2417 z mocą obowiązującą od 8 grudnia 2022 roku.

KONFERENCJA PODSUMOWUJĄCA STARANIA O ZAKOŃCZENIE SCALENIA NA TERENIE LIPNICY WIELKIEJ

18 listopada 2022 roku w Sali Obrad Urzędu Gminy w Lipnicy Wielkiej odbyła się konferencja prasowa podsumowująca wieloletnią batalię mającą na celu wyjaśnienie wszystkich zawiłości własnościowych powstałych w wyniku prowadzonego na terenie Lipnicy Wielkiej procesu scalenia gruntów, który rozpoczął się już w latach 80-tych XX wieku.

Wójt Mateusz Alojzy Lichosyt ogłosił oficjalnie koniec trwającej kilkadziesiąt lat batalii o to, aby mieszkańcy Lipnicy Wielkiej mogli w pełnym tego słowa znaczeniu korzystać z przysługującego im prawa własności. W konferencji wzię-

Prawnego i Nadzoru Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego – Rafał Czeladzki. W konferencji wzięli również udział zaangażowany od kilku lat w sprawę zakończenia scalenia były dyrektor Wydziału Prawnego i Nadzoru MUW – mecenas Mirosław Chrapusta, zaś Radę Gminy Lipnica Wielka reprezentował Przewodniczący Andrzej Karkoszka.

Po przyjęciu ustawy przez sejm w holu wejściowym: Janusz Pakos, Jakub Dyrz, Mateusz Lichosyt, Aneta Ślemp, Marek Sowa i Józef Rudnicki

Konferencja prasowa w Lipnicy Wielkiej podsumowująca scalenie

li udział poza przedstawicielami gminy, przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Nowym Targu w osobach Starosty – Krzysztofa Fabera oraz naczelnik Wydziału Geodezji, Katastru i Kartografii – Anety Ślemp. W imieniu Wojewody Małopolskiego w konferencji wzięli udział dyrektor Wydziału

Wszyscy uczestnicy konferencji podkreślali, że z punktu widzenia mieszkańców nareszcie można odetchnąć z ulgą i rozpocząć nadrabianie okresu, w którym działalność i rozwój gminy przez problemy związane ze scaleniem były utrudnione. Uczestnicy konferencji w sposób szczegółowy omawiali pat prawny w zakończonych postępowaniach administracyjnym i sądowym, zamykający w pewnym momencie prawników w ślepych zaułku, z którego nie było już żadnego wyjścia. To wtedy zrodził się pomysł, aby podjąć próbę rozwiązania problemu scalenia specjalną ustawą. Pierwszy projekt takiego aktu przygotował ówczesny szef Wydziału Prawnego i Nadzoru MUW – Mirosław Chrapusta. Przedstawiono szczegółowo drogę od pomysłu, aż do przyjęcia przez Sejm i Senat RP ustawy, która w ostatecznym kształcie mocno zmieniła swoje początkowe brzmienie. Wszystko to spowodowane

W oczekiwaniu na przyjęcie ustawy – sejm

oporem i sceptycznym podejściem poszczególnych ministerstw i legislatorów, którzy mieli obawy co do zaproponowanego kształtu ustawy.

Wójt Mateusz Lichosyt podkreślił, że początkowo pomysł rozwiązania problemu za pomocą ustawy był obiektem drwin

ze strony niektórych środowisk. Determinacja w dążeniu do celu pozwoliła jednak nadać tempa procedowaniu ustawy. Ostatecznie władze Lipnicy i wszyscy zwolennicy pomysłu zdołali przekonać rządzących. Wówczas też sprawy nabrały przyspieszenia. W ciągu kilku tygodni od posiedzenia wyjazdowego podkomisji sejmowej, które odbyło się w Lipnicy Wielkiej projekt ustawy został skierowany najpierw do Sejmu gdzie niemal jednogłośnie (przy 1 głosie sprzeciwu) został przyjęty, a następnie zatwierdzony przez Senat. Finalnym efektem było złożenie podpisu przez Prezydenta – Pana Andrzeja Dudę i publikacja ustawy w Dzienniku Ustaw.

Gmina się na nowo narodziła. Mieszkańcy mogą bez przeszkód kupować grunty, sprzedawać, swobodnie inwestować i zamieszkiwać na terenie naszej gminy. Samorząd może ze spokojem planować rozwój. Mamy wiele do nadrobienia – mówił na zakończenie Wójt Gminy Mateusz Lichosyt, nie ukrywając swojego zadowolenia z finałowego zakończenia sprawy.

CO PO SCALENIU? CZY MUSIMY O CZYMŚ PAMIĘTAĆ?

Wejście w życie podpisanej przez Prezydenta RP ustawy o szczególnych rozwiązaniach dotyczących scalenia nie wywiera konieczności jakiegokolwiek działania ze strony właścicieli nieruchomości położonych na terenach objętych scalem. Zgodnie z zapisami ustawy bowiem w przypadku uchylecia przez sąd administracyjny ostatecznej decyzji o zatwier-

Posiedzenie komisji ustawodawczej

dzeniu projektu scalenia gruntów i braku możliwości ponownego przeprowadzenia postępowania scaleniowego - z czym mamy do czynienia na terenie Lipnicy Wielkiej - nowe dane ujawnione w ewidencji gruntów i budynków, wynikające z ostatecznej decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia gruntów, posiadają przymiot aktualności w zakresie nowego oznaczenia oraz nowego stanu prawnego. Potwierdzenie aktualności nowych danych, o których mowa dokonywane będzie w drodze zaświadczenia wydawanego z urzędu przez starostę.

Po wejściu w życie ustawy, które nastąpiło 8 grudnia 2022 roku starosta w drodze zaświadczenia potwierdzał będzie aktualność danych związanych ze scalaniem gruntów. Dokument ten będzie udostępniony w terminie 12 miesięcy od wejścia w życie ustawy, bez konieczności zwracania się o jego wydanie. Zadania związane z wydawaniem zaświadczeń o potwierdzeniu aktualności nowych danych, starosta realizuje jako zadania z zakresu administracji rządowej. W związku z czym czynności te, jak również czynności prowadzone przez sądy wieczystoksięgowe, zwolnione są z jakichkolwiek opłat. Wydane przez starostę na mocy ustawy zaświadczenie będzie przesyłane bezpośrednio do wydziału V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Nowym Targu. Stanowić ono będzie podstawę wpisu z urzędu w dziale I księgi wieczystej podstawy oznaczenia nieruchomości. Najważniejszym jednak zadaniem będzie wykreślenie na jego podstawie ostrzeżenia znajdującego się w dziale III księgi wieczystej,

Posiedzenie podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia: poselskiego projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach dotyczących niektórych nieruchomości objętych postępowaniem scaleniowym oraz komisijnego projektu ustawy o uregulowaniu stanu prawnego nieruchomości we wsi Lipnica Wielka (gmina Lipnica Wielka)

Il czytanie poselskiego projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach dotyczących niektórych nieruchomości objętych postępowaniem scaleniowym. Warszawa, 6 października godz. 23:00

dotyczącego niezgodności między stanem prawnym a stanem rzeczywistym, które do momentu wejścia w życie ustawy było główną podstawą m.in. do odmowy czynności notarialnych czy stanowiące problemy przy występowaniu o pozwolenie na budowę.

Ustawa pozwala zatem odetchnąć z ulgą mieszkańcom Lipnicy Wielkiej, którzy już za maksymalnie 12 miesięcy od wejścia w życie ustawy będą posiadać księgi wieczyste pozbawione wszelkich ostrzeżeń, wynikających z zawichości procesu scalenia na naszym terenie. Dzięki wszystkim tym zabiegom możliwe będzie wreszcie pełne korzystanie z zapisanego

w art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawa własności. Mijmy nadzieję, że orawskie podejście do własności pozwoli cieszyć się z nowych dotąd niespotykanych inwestycji na terenie gminy już w niedługim czasie. Pora nadrobić stracony czas!

Po przyjęciu ustawy o szczególnych rozwiązaniach dotyczących niektórych nieruchomości objętych postępowaniem scaleniowym. Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyt oraz Naczelnik Wydziału Geodezji, Katastru i Kartografii Starostwa Nowotarskiego – Aneta Ślęmp Warszawa, 7 października

*Autor tekstów o scaleniu:
Jakub Dyrz – Zastępca Wójta Gminy Lipnica Wielka*

INWESTYCJE GMINNE

POD BIAŁO-CZERWONĄ

Gmina Lipnica Wielka bierze udział w projekcie „Pod biało-czerwoną” realizowanym w całej Polsce pod honorowym patronatem Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego. W ramach inicjatywy Rząd Rzeczypospolitej Polskiej funduje maszty i flagi dla tych gmin, których mieszkańcy dołączyli do projektu i oddali wymaganą liczbę głosów (100 głosów) na swoją gminę.

Dzięki Państwa 179 głosom nasz maszt będzie stał niebawem na placu Piotra Borowego. W powiecie nowotarskim większą liczbę głosów od naszej gminy miała tylko Gmina Czorsztyn 186 głosy. W całej Polsce w ramach projektu głosowało 417 983 osób wyrażając tym samym chęć postawienia masztu w swojej gminie.

„Pod biało-czerwoną” ma jednoczyć nasz kraj i jego mieszkańców. Inicjatywa nie tylko upamiętnia poległych za wolność i niepodległość naszej Ojczyzny, ale także zachęca do patriotycznych postaw i dumy z bycia Polakami. Dzięki temu budujemy wspólnotę i wzmacniamy ideę zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego. Chcemy, żeby biało-czerwona dumnie powiewała w sercach naszych małych ojczyzn.

Dziękujemy wszystkim, którzy zaangażowali się i oddali głos poparcia.

ŚCIEŻKA ROWEROWA W PRZYWARÓWCE

Zakończyliśmy budowę ścieżki rowerowej w Przywarówce. Tym razem dzięki środkom pozyskanym z Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz dofinansowaniu z Funduszu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe do istniejącego fragmentu 1.200 metrów ścieżki i nowej jezdni dołożonych zostało kolejne 600 metrów.

W ramach realizacji zadania powstała nowa ścieżka rowerowa o szerokości 2 metrów z nakładką asfaltową. Dodatkowo wykonano nową nakładkę i poszerzenie jezdni, aby na całym fragmencie miała co najmniej 5 metrów szerokości. Pod

ścieżką wykonana została kanalizacja burzowa wraz z wpustami deszczowymi.

Gmina otrzymała dofinansowanie na przedmiotowe prace z:

- Funduszu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w wysokości 210.000,00 zł
  - Funduszu Inicjatyw Lokalnych w wysokości 947 700,00 zł.
- Całkowita wartość zadania 1.600.288,67 zł.

To kolejna inwestycja zwiększająca atrakcyjność naszej gminy, dodatkowo zwiększająca komfort i bezpieczeństwo mieszkańców. Jest to kolejny z etapów rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie gminy, która docelowo ma zaoferować bardzo szeroką ofertę zarówno dla naszych mieszkańców jak i dla turystów, którzy chcą odpoczywać u stóp Babiej Góry.

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW RZĄDOWEGO FUNDUSZU INWESTYCJI LOKALNYCH

Przebudowa drogi gminnej w Lipnicy Wielkiej
Przywarówka-Świerkówka „ścieżka rowerowa”
w istniejącym pasie drogowym do leśniczówki

DOFINANSOWANIE **947.700,00 zł**

CAŁKOWITA WARTOŚĆ INWESTYCJI **1.600.288,67 zł**

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

Inwestycja współfinansowana ze środków **Lasów Państwowych**

"Remont drogi gminnej K362471 w miejscowości
Lipnica Wielka do leśniczówki w Przywarówce
(0+095-0+745) etap II"

Beneficjent: Gmina Lipnica Wielka

Finansowanie:

Całkowita wartość inwestycji: 683 842,78 zł

Współfinansowanie **Lasów Państwowych**: 210 000,00 zł

www.lasy.gov.pl

BUDOWA PLACU SPORTOWO-REKREACYJNEGO PRZY SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 4 W LIPNICY WIELKIEJ

Rozpoczęła się budowa placu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego bezpośrednio przy Szkole Podstawowej nr 4 w Lipnicy Wielkiej, Muzeum Pasterstwa i boisku sportowym realizowana przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego Małopolska Infrastruktura Rekreacyjno-Sportowa MIRS 2022.

Plac sportowo-rekreacyjny zajmie powierzchnię o wymiarach 16 x 7 m.

Nasza inwestycja obejmuje budowę placu sportowo-rekreacyjnego o nawierzchni bezpiecznej z płyt gumowych z granulatu gumowego (112,00 m²) oraz instalację certyfikowanych urządzeń sportowo-rekreacyjnych) i innych elementów małej architektury (dwóch ławek parkowych i dwóch koszy na śmieci).

Na placu sportowo-rekreacyjnym zostaną umieszczone atrakcje dla dzieci najmłodszych jak i starszych:

- drabinka do przewrotów zawierająca 3 drążki zamontowane na różnej wysokości do podciągania się,
- drabinka pozioma również zawierająca 3 drabinki,
- wieża ze ślizgawką zawiera 1x wieżę, 1x ślizgawkę nierdzewną, 1x siatkę, 1x rurę strażacką

Wszystkie te elementy będą posiadać niezbędne atesty i certyfikaty bezpieczeństwa.

Dodatkowo niezbędne jest od strony istniejącego boiska sportowego zamontowanie wysokiego, 4 metrowego ogrodzenia, chroniącego dzieci, które będą na placu rekreacyjno-sportowym przed uderzeniami piłki.

Na placu sportowo-rekreacyjnym pojawi się również tablica informująca m.in. o bezpiecznym i prawidłowym korzystaniu z terenu.

Koszt całkowity inwestycji 135.000,00 zł w tym

1. z pomocy finansowej Województwa Małopolskiego 34,02% (45.930,00 zł),
2. z wkładu finansowego jednostki samorządu terytorialnego 65,98% (89.070,00 zł.)

CYFROWA GMINA

Gmina Lipnica Wielka uzyskała dofinansowanie 100% w wysokości 180 314,40 zł. w projekcie „Cyfrowa gmina” współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Polska Cyfrowa (POPC) na lata 2014-2020, pakiet REACT UE. Grant będzie realizowany od kwietnia 2022 r. do września 2023 r.

W pierwszym etapie wykonano audyt-diagnozę cyberbezpieczeństwa, kolejnym etapem będzie zakup wyposażenia Urzędu Gminy Lipnica Wielka w nowoczesną infrastrukturę IT, umożliwiającą tej instytucji efektywne funkcjonowanie w warunkach pracy zdalnej i bezkontaktowej obsługi interesanta.

W ostatnim czasie obserwujemy przeniesienie działalności do Internetu, równocześnie wzrósł poziom występowania cyberzagrożeń – w 2020 r. odnotowano zwiększoną liczbę incydentów bezpieczeństwa oraz ataków przestępców na systemy informatyczne jednostek samorządu terytorialnego. Ataki te skutkują często znacznym ograniczeniem lub wręcz zaprzestaniem świadczenia usług publicznych obywatelom. Przedmiotowy projekt jest bezpośrednią odpowiedzialnością Gminy Lipnica Wielka na te wyzwania, ponieważ zakłada podwyższenie cyfrowego bezpieczeństwa zasobów informacyjnych, jakimi dysponuje Urząd Gminy.

Program zakłada, że wobec rosnącej fali wyłudzeń i oszustw konieczne jest wdrożenie mechanizmów zabezpieczających systemy instytucji publicznych, a takie właśnie działania podejmuje Gmina realizując niniejszy projekt. Dodatkowo Program wskazuje, że utrzymujący się stan zagrożenia epidemicznego przesądza o konieczności zapewnienia w okresie pandemii wzmoczonego i sprawnego kontaktu z odpowiednimi instytucjami. W przypadku Gminy i aparatu, przy pomocy którego Gmina statutowo realizuje swoje cele optymalnym sposobem do wdrożenia powyższego założenia w praktyce jest intensyfikacja oraz rozwój świadczenia usług publicznych w formie elektronicznej. Z tego też względu istotny element przedmiotowego przedsięwzięcia stanowi budowa podstaw dla przyszłościowego rozwoju sfery e-usług, świadczonych interesantom przez Gminę Lipnica Wielka (docelowe rozszerzenie ich zakresu w stosunku do stanu obecnego).

BUDOWA NOWEJ REMIZY OSP

Trwają prace przy budowie nowej remizy OSP Centrum. Inwestycja jest realizowana z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Od listopada 2020 jednostka OSP Lipnica Wielka Centrum jest w Krajowym Systemie Ratowniczo Gaśniczym. Nowy budynek, który ma być gotowy

na wiosnę 2023 r. bez wątpienia przyczyni się do rozwoju jednostki i zapewni zdecydowany wzrost bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA NA POGRANICZU POLSKO-SŁOWACKIM

Gmina Lipnica zrealizowała mikroprojekt "Poprawa bezpieczeństwa na pograniczu polsko-słowackim" w ramach, którego: strażacy z terenu naszej gminy wzięli udział w kursie pierwszej pomocy potrzebującym, umożliwiając podjęcie szybkich, sprawnych, bezpiecznych i skutecznych działań ratowniczych w terenach górskich, w których brak jest możliwości dotarcia bez posiadania odpowiedniego sprzętu i odpowiednio wyszkolonych osób.

Zakupiony quad dla OSP zapewni wzrost bezpieczeństwa mieszkańcom pogranicza. Na naszym terenie taki sprzęt jest niezbędny w celu szybkiej pomocy potrzebującym, umożliwiając podjęcie szybkich, sprawnych, bezpiecznych i skutecznych działań ratowniczych w terenach górskich, w których brak jest możliwości dotarcia bez posiadania odpowiedniego sprzętu i odpowiednio wyszkolonych osób.

*Autor tekstów o inwestycjach gminnych:
Estera Możdżeń*

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA NA TERENIE NASZEJ GMINY

Na terenie gminy Lipnica Wielka działalność gospodarcza prowadzona jest praktycznie wyłącznie przez podmioty prywatne, w większości zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Ewidencja ta zawiera 216 wpisów, z tego 165 wpisów aktywnych; 4 działalności gospodarcze prowadzone są w formie spółki cywilnej a pozostałe 47 wpisy to działalności zawieszona. Zdecydowana większość firm podlegających wpisom do CEIDG prowadzona jest przez mężczyzn - 177 firm, a przez kobiety 39. Większość przedsiębiorców z naszego terenu jako podstawową działalność podaje branżę budowlaną, następnie handel oraz transport i przetwórstwo.

K. Wojdyła

PODJĘTE UCHWAŁY RADY GMINY LIPNICA WIELKA

265.	XLII/274/2022	30.08.2022	Zmiany w uchwale budżetowej Gminy Lipnica Wielka na 2022 rok
WRZESIEŃ			
266.	X275/2022	29.09.2022	Zmiany w załączniku nr 1 do Uchwały XXX/174/2017 Rady Gminy Lipnica Wielka z dnia 14 sierpnia 2017 r. - Regulaminie określającym wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: funkcyjnego, za wysługę lat, za warunki pracy, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, nagród ze specjalnego funduszu nagród, dodatku mieszkaniowego oraz dodatku motywacyjnego
267.	XLII/276/2022	29.09.2022	Rozpatrzenie petycji Pani Teresy Garland z dnia 17 sierpnia 2022 roku w sprawie „utworzenia oddziałów zmilitaryzowanej Samoobrony Gminnej i zakupu broni dla każdego rdzennego polskiego mieszkańca gminy”.
268.	XLII/277/2022	29.09.2022	Zmiany w uchwale budżetowej Gminy Lipnica Wielka na 2022 rok.
PAŹDZIERNIK			
269.	XLIII/278/2022	24.10.2022	Zmiany w uchwale budżetowej Gminy Lipnica Wielka na 2022 rok.
270.	XLIII/279/2022	24.10.2022	Wyrażenie zgody na przystąpienie do Stowarzyszenia „Porozumienie Gmin Górskich RP”.
LISTOPAD			
271.	XLIV/280/2022	28.11.2022	Przyjęcie Programu Współpracy Gminy Lipnica Wielka z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na 2023 rok.
272.	XLIV/281/2022	28.11.2022	Ustalenie stawki za 1 km przebiegu pojazdu, uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu rodzicom kosztów przewozu dzieci, młodzieży, uczniów oraz rodziców.
273.	XLIV/282/2022	28.11.2022	Określenie wysokości stawek podatku od nieruchomości.
274.	XLIV/283/2022	28.11.2022	Określenie wysokości stawek podatku od środków transportowych na terenie gminy Lipnica Wielka na rok 2023.

oprac. A. P.

NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI – 11 LISTOPADA W GMINIE LIPNICA WIELKA

W naszej gminie tradycyjnie obchodzono uroczyste 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości. Poczty sztandarowe prowadzone w pochodzie przez Strażacką Orkiestrę Dętą oraz druha OSP Tomasz Brodę przeszły uroczyste do Kościoła pw. św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej, gdzie odprawiono Mszę Świętą. Wzięły w niej udział poczty sztandarowe wszystkich szkół i OSP naszej gminy, Związku Podhalan a także strażacy, harcerze, Strażacka Orkiestra Dęta, Chór Eduardo, mieszkańcy oraz władze gminne z Panem Wójtem Mateuszem Lichosytem oraz Wiceprzewodniczącym Rady Gminy Józefem Rudnickim na czele.

Po Mszy Świętej, w Kościele, miał miejsce koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Chóru Eduardo z Lipnicy Wielkiej. Koncert odbył się w ramach projektu „Chórem śpiewamy na Orawie” – „Małopolskie Chóry – Małopolska Rozśpiewana 2022”, który zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

W dalszej części uroczystości nastąpiło złożenie wiązanek w miejscach pamięci narodowej oraz przemieszczono się na Plac Piotra Borowego. Tam, Strażacka Orkiestra Dęta, pod kierownictwem Łukasza Bandyka odegrała Hymn Narodowy oraz wiązanek pieśni patriotycznej. Następnie głos zabrał Pan Wójt Mateusz Lichosyt, a na koniec można było zasmakować się w wojskowej grochówce.

www.lipnicawielka.pl, fot. Bronek Kowalczyk

80. ROCZNICA ŚMIERCI JÓZEFY MIKOWEJ NA SALWATORZE

ODWIEDZENIE GROBÓW OSÓB ZWIĄZANYCH Z ORAWĄ

W dniu 13 października 2022 roku, w ramach obchodów 80. Rocznicy śmierci Józefiny Machay-Mikowej uczczono pamięć wielkich Orawian w Krakowie. Kameralna delegacja, która przespacerowała się alejkami nekropolii krakowskich – rakowickiej i salwatorskiej, złożyła wiązanki na grobach osób związanych z Orawą, których działalność w odniesieniu do Polski i Orawy jest nieoceniona.

Delegacja złożona była z przedstawicieli: samorządu Gminy Lipnica Wielka z Wójtem Gminy Mateuszem Lichosytem na czele, grupy roboczej orawa2024, parafii pw. św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej z księdzem Proboszczem Jerzym Bargielem, społeczno-

ności Szkoły Podstawowej Nr 2 w Lipnicy Wielkiej im. Józefiny i Emila Mików z Dyrektorką Edytą Mikłusiak, Związku Podhalan – oddziału lipnickiego z prezesem Patrykiem Rudnickim, mediów, mieszkańców Orawy oraz Orawian, mieszkających na stałe w Krakowie.

Przewodnikiem po grobach był Robert Kowalczyk, przybliżając sylwetki Świętej Pamięci wielkich ludzi, o których Orawa ma obowiązek pamiętać. Delegacje zapaliły znicze oraz

złożyły na każdym z grobów kompozycję z wrzosów z flagami: Polski i „Orawa z Niepodległą”.

Na cmentarzu rakowickim nawiedzono groby: Walerego Goetel, Władysława Semkowicza oraz prof. Kazimierza Stefana Rouperta.

Na salwatorskim zaś oddano pamięć: Ks Ferdynandowi Machay, Ks. Karolowi Machay, Eugeniuszowi Machay, Józefie Mikowej, Ferdynandowi Machay młodszemu, Andrzejowi Jazowskiemu ps. „Jurek”, Alojzemu Stachulakowi, Leonowi Rydel, Kazimierzowi Puchale, Stanisławowi Leszczyckiemu, Eugeniuszowi Romer oraz Karolowi Hukanowi.

Cześć Ich pamięci!

(K.K.) fot. Grzegorz Rzepiszczak

W DNIU JEJ ŚMIERCI NA SALWATORZE

W piątek 14 października 2022 r. w 80. rocznicę tragicznej i bohaterskiej śmierci Józefy Mikowej uczczono pamięć tej wielkiej Orawianki, symbolizującej walkę niepodległościową Orawy, bezinteresowną pracę społeczną oraz męczeństwo za Polskę.

Obchody rozpoczęto uroczystą Mszą Świętą w krakowskim kościele św. Augustyna i św. Jana Chrzciciela na Salwatorze pod przewodnictwem ks. proboszcza, kanonika Stanisława Sudoła. Ksiądz proboszcz, jako przedstawiciel Metropolity Krakowskiej, odczytał list arcybiskupa Marka Jędraszewskiego. Słowo Boże wygłosił ks. kanonik Jerzy Bargiel – proboszcz Parafii pw. św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej.

Po nabożeństwie zebrani przeszli na cmentarz Salwatorski. Przy grobie Józefy Machay – Mikowej odśpiewano Hymn Polski. Wspominano Jej męczeńską śmierć, poświęcenie dla Orawy i Polski, podkreślano niezłomną postawę Józefy

Mikowej, która stanowi dzisiaj dla nas wzór i jest przykładem prawdziwej miłości do Ojczyzny. Głos zabrali: Mateusz Lichosyt – Wójt Gminy Lipnica Wielka; Ewa Gil, zastępca dyrektora Biura Wojewody Małopolskiego; dr Michał Wenklar, zastępca

dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie; Julian Kowalczyk, prezes Związku Podhalan w Polsce, przewodniczący Rady Gminy Lipnica Wielka Andrzej Karkoszka.

Odczytany został Apel Pamięci, a kompania honorowa z 6. Brygady Powietrznodesantowej w Krakowie oddała salwę honorową. Na koniec delegacje złożyły wiązanki kwiatów.

W uroczystości uczestniczyli: Strażacka Orkiestra Dęta z Lipnicy Wielkiej, Muzyka Orawska oraz poczty

sztandarowe Związku Podhalan, Towarzystwa Przyjaciół Orawy, szkół podstawowych i jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej z Lipnicy Wielkiej.

Lipnica Wielka godnie uczciła pamięć swojej niezłomnej bohaterki. W pięknej, jesiennej scenerii krakowski Salwator przypomniał wszystkim tę niezwykłą kobietę. Zasługuje ona bowiem na pamięć nie tylko na Orawie, ale również w całej Polsce.

(rob) fot. Łukasz Sowiński

KONCERT BIEŁASO

W 80. ROCZNICĘ ŚMIERCI JÓZEFINY MACHAY-MIKOWEJ

80 lat temu serce Józefiny Machay-Mikowej pękło.

Teraz też się dzieli ... dzieli się z nami wspomnieniem, przykładem, wzorem i miłością.

Podczas koncertu Biełaso, który miał miejsce w dniu 13 października 2022 r. w Kościele św. Augustyna i Jana Chrzyciela w Krakowie na Salwatorze, w słowach i melodii

usłyszeliśmy echo bicia biełasego serca Józefiny Mikowej. Zaczęło na nowo łączyć się w całość, by opowiedzieć nam o wartościach, które z nas powinny wypływać; o poświęceniu dla człowieka i społeczeństwa, o wielkim patriotyzmie i miłości Boga.

Towarzyszyło nam, zebranych w kościele, głębokie wzruszenie. Ten refleksyjny moment pamięci o wszystkich tych, którzy walczyli, którzy oddali życie, a i też o tych, którzy żyli pięknie obok nas na Orawie, w Polsce. Dodał nam siły!

Z Kościoła na Salwatorze słyhać było śpiew Karoliny Kowalczyk, w akompaniamencie pianina Karola Pyki, gitary akustycznej Darka Budkiewicza, skrzypiec Dawida Czernika oraz instrumentów perkusyjnych Grzegorza Imielskiego. Dźwięki uniosły się i poleciały nad grób Józefiny Machay-Mikowej oraz nad Babią Górę i Jej ukochaną Orawę, a my wsłuchani w teksty dr Emila Kowalczyka, Roberta Kowalczyka oraz Karoliny Kowalczyk napełnialiśmy się miłością, łapiąc tży wzruszenia,

a białe niebo obdarzało nas nadzieją!

Koncert odbył się z okazji 80. rocznicy śmierci Józefiny Machay-Mikowej – wielkiej patriotki polskiej, aresztowanej przez gestapo właśnie na Salwatorze i zamordowanej zastrzykiem fenolu. Kobiety fundamentu polskości, miłości do Boga i bliźniego. Utwory tematycznie otaczały wciąż tę wspaniałą kobietę wzmacniane recytacją i prowadzeniem Jana Świdronia.

(Magdalena Kostrzewa-Smreczak)

foto: Grzegorz Rzepiszczak

Organizatorzy wydarzeń na Salwatorze: Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyć, Proboszcz Parafii pw. św.

Łukasza w Lipnicy Wielkiej Jerzy Bargiel, Proboszcz Parafii Najświętszego Salwatora w Krakowie Stanisław Sudoł, Grupa Robocza Orawa2024 „Orawa z Niepodległą”.

Uroczystość objęta Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy w **Stulecie Odzyskania Niepodległości oraz Patronatem Honorowym:** Marka Jędraszewskiego – Księdza Arcybiskupa Metropolity Krakowskiego, Łukasza Kmity – Wojewody Małopolskiego, Witolda Kozłowskiego – Marszałka Województwa Małopolskiego, Krzysztofa Fabera – Starosty Nowotarskiego, Juliana Kowalczyka – Prezesa Zarządu Głównego Związku Podhalan, Filipa Musiała – Dyrektora IPN w Krakowie.

WIDOWISKO/SŁUCHOWISKO „BIEŁASO JÓZEFA MIKOWA – KRÓLOWA ORAWY”

W tym roku mija 80. rocznica tragicznej i bohaterskiej śmierci Józefiny Mikowej. To działaczka patriotyczna, społeczna i niepodległościowa, nazywana „Królową Orawy”. W wieku zaledwie 23 lat odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Podczas II wojny światowej działała w ZWZ (ps. Ryś), była szefem łączności i płatnikiem okręgu krakowskiego. Aresztowana, torturowana i zamordowana przez Niemców. Józefina Mikowa symbolizuje walkę niepodległościową Orawy i męczeństwo za Polskę.

Z tej okazji zostało przygotowane niezwykle, poetyckie, wzruszające widowisko/słuchowisko, wystawione i nagrane w dniu 10 listopada w Studiu im. Romany Bobrowskiej w Radiu Kraków.

Nagranie już w grudniu zostanie wyemitowane w Radio Kraków.

Koncert jest efektem współpracy Dariusza Budkiewicza i Karoliny Kowalczyk oraz poety Roberta Kowalczyka. To oni i ich praca stanowią punkt wyjścia i jądro tego co zostało zaprezentowane

w siedzibie Radia Kraków. To niezwykle koncert przygotowany przez muzyków Biełaso w towarzystwie wielu artystów.

Widowisko/słuchowisko „Biełaso Józefa Mikowa – Królowa Orawy” to pokłon artystów dla tej niezłomnej i szlachetnej kobiety. Poetycka

opowieść o górach, Orawie, Polsce, o tym, co w życiu najważniejsze, o wartościach, które rodzą się w ciszy, w uświadomieniu drugiego człowieka i wreszcie to opowieść o prawdziwej i nieugiętej miłości do ojczyzny. Inspirację dla scenariusza stanowi życie i działalność Emila i Józefy Mików. W widowisku wzięło udział kilkudziesięciu

wykonawców: przede wszystkim muzycy Biełaso stanowiący serce tego spektaklu oraz: znani i cenieni krakowscy aktorzy Andrzej Róg i Ewa Romaniak, Chór

Eduardo z Lipnicy Wielkiej, Muzyka Orawska Arva, Orawska Grupa Teatralna im. dra Emila Kowalczyka, Młodzieżowy Zespół Regionalny Orawiaci oraz dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Józefiny i Emila Mików.

Pomysł i koncepcja widowiska: Karolina Kowalczyk, Dariusz Budkiewicz, Robert Kowalczyk.

Reżyseria: Robert Kowalczyk, Karolina Kowalczyk

Producenci: Gmina Lipnica Wielka, Radio Kraków

Producent wykonawczy: Karolina Kowalczyk

Producent muzyczny: Dariusz Budkiewicz

Muzyka i aranżacja: Dariusz Budkiewicz, Karolina Kowalczyk oraz orawska muzyka ludowa

Teksty i wiersze: Robert Kowalczyk, Karolina Kowalczyk (wykorzystano także fragmenty wierszy Emila Kowalczyka)

Organizatorzy: Mariusz Bartkiewicz Prezes Radia Kraków i Mateusz Lichosyt Wójt Gminy Lipnica Wielka

Muzycy Biełaso: Karolina Kowalczyk – śpiew, Dariusz Budkiewicz – gitara, Karol Pyka – pianino, Dawid Czernik – skrzypce/basy, Marek Kiełbusiewicz – perkusja

Aranżacja chóru i kwintetu ludowego: Karol Pyka (*Królowo Orawy, Doleś mi Boże dziyń*)

oraz:

Aktorzy: Andrzej Róg i Ewa Romaniak

Muzyka Orawska Arva: Marcin Kowalczyk – skrzypce, Jonasz Pieronek – skrzypce, Krzysztof Heteniak – akordeon, Paweł Czaja – altówka

Chór Eduardo – kierownictwo – Edward Siepak, dyrygent na koncercie – Łukasz Bandyk

Aktorzy Orawskiej Grupy Teatralnej im. dra Emila Kowalczyka Dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Józefiny i Emila Mików

Scenografia: Magdalena Kostrzewa – Smreczak

Realizacja muzyczna koncertu z ramienia gminy: Grzegorz Studencki Audiomaster

Wizualizacje: Tomasz Kozioł

Koordynacja z ramienia Radia Kraków: Aleksandra Śpiewak (specjalne podziękowanie dla Pana red. Macieja Motora Greloka)

Charakteryzacja: Marlena Pieczętka

fot. Marek Lasyk/Radio Kraków

ISTOTA DOBRA I ZŁA... ROZWAŻANIA W SPEKTAKLU „KRÓLOWA ORAWY”

W sobotę 3 grudnia 2022 r. w Domu Ludowym w Lipnicy Wielkiej miała miejsce premiera spektaklu „Królowa Orawy”, opowiadająca o życiu i męczeńskiej śmierci Józefy Mikowej. W wypełnionej sali widowiskowej widzowie śledzili losy bohaterki, jej rozważania i modlitwy w celi więziennej, niezłomną postawę i wielki patriotyzm, ale przede wszystkim zastanawiali się nad istotą dobra i zła w historii i życiu człowieka.

Nastrój dramatu podkreślała muzyka Dariusza Budkiewicza i scenografia Magdaleny Kostrzewy Smreczak.

Scenariusz i reżyseria: Robert Kowalczyk

Wykonawcy:

Karolina Kowalczyk – Józefa Mikowa, Jan Świdroń – ks. Ferdynand Machaj, Grzegorz Rzepiszczak – Emil Mika, Eugeniusz Lichosyt – Piotr Borowy, Dominika Żywczak – Madzia z konspiracji, Magdalena Kostrzewa Smreczak – gaździna, Ewa Magiera – gaździna, Wiolet-

ta Machaj – gaździna, Bronisław Bandyk – gazda, Eugeniusz Węgrzyn – gazda, Patryk Rudnicki – Janosik, Jan Kowalczyk – żandarm, Karol Wnęk – żandarm, Natalia Bandyk, Weronika Karlak, Karolina Kłapisz, Karolina Orawiec – dziewczęta, Chór Eduardo z Lipnicy Wielkiej.

Światło i dźwięk: Paweł Pastwa.

Opracowanie wizualizacji na podstawie obrazów Stanisława Rodzińskiego.

(Rob)

fot. Grzegorz Rzepiszczak

KRZEW OD JÓZEFINKI...

W poniedziałek 10 października 2022 r. zakończyła się akcja „Zbiórka baterii 2022 – Krzew od Józefinki weź...”. Mieszkańcy naszej gminy, którzy wzięli udział w tej akcji, odebrali sadzonki czarnej porzeczki i maliny. Wydarzenie to było związane z obchodami 80. rocznicy śmierci Józefy Mikowej. Małżeństwo Mików w okresie międzywojennym troszczyło się o wszechstronny rozwój Lipnicy Wielkiej, m.in. propagowali nowoczesne rolnictwo, sadownictwo, pszczelarstwo. Józefa Mikowa w „Kalendarzu Spisza i Orawy” opublikowała przepisy na przetwory z jagód.

Mamy nadzieję, że w przyszłym roku wszyscy skosztujemy pysznych owoców od Józefinki.

(S.K.)

DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ

W dniu 20.10.2022 r. w Gminie Lipnica Wielka obchodziliśmy Dzień Edukacji Narodowej połączony z dniem Św. Jana Kantego – patrona profesorów, studentów i młodzieży oraz szkół katolickich.

Po mszy świętej w Kościele pw. Św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej zaproszeni goście udali się do Domu Ludowego na program artystyczny połączony z wręczeniem Nagrody Wójta Gminy Lipnica Wielka oraz Nagrody Dyrektora Szkoły.

W spotkaniu wzięli udział: Wójt Gminy Lipnica Wielka Pan Mateusz Lichosyt, Dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Nowym Targu Pani Bożena Bryl, proboszcz parafii pw. Św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej Jerzy Bargiel, Przewodniczący Rady Gminy Lipnica Wielka Pan Andrzej Karkoszka, Sekretarz Gminy Lipnica Wielka Pan Jan Kuliga, Dyrektor Centrum Usług Wspólnych w Lipnicy Wielkiej Pani Marzena Michalak oraz dyrektorzy z poszczególnych szkół w Gminie Lipnica Wielka wraz z gronem pedagogicznym oraz pracownikami obsługi. Na uroczystość przybyli również emerytowani nauczyciele z lipnickich szkół oraz pracownicy administracji.

Na scenie mogliśmy podziwiać koło teatralne z Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej, które pod kierunkiem

Pani Aliny Kubackiej, Pani Jolanty Kuliği oraz Pana Adama Czerwienia przygotowało spektakl autorstwa Zygmunta Krasińskiego „Nie-Boska Komedja”. Przedstawienie w reżyserii Pani Aliny Kubackiej przedstawia dramat jednostki, dramat rodziny i społeczeństwa

w ujęciu współczesnym. Młodzież z Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej wykazała się niesamowitymi zdolnościami aktorskimi.

Wójt Gminy Pan Mateusz Lichosyt złożył serdeczne życzenia i podziękowania dyrektorom, nauczycielom,

pracownikom obsługi i administracji za trud włożony w wychowanie młodego pokolenia oraz za pracę na rzecz szkoły. W swoim przemówieniu podkreślił szczególną rolę, jaką szkolnictwo odgrywa w rozwoju młodych pokoleń naszych mieszkańców. Wójt zwrócił jednocześnie uwagę na szereg tegorocznych inwestycji w infrastrukturę i wyposażenie, które pozwalają systematycznie podnosić jakość gminnej edukacji. Ponadto życzenia i podziękowania złożyli Pani Bożena Bryl – Dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Krakowie, Pan Andrzej Karkoszka – Przewodniczący Rady Gminy Lipnica Wielka oraz Marzena Michalak – Dyrektor Centrum Usług Wspólnych.

Miniony rok szkolny był rokiem bardzo szczególnym i wyjątkowym. Spotkaliśmy się z nowymi zadaniami i wyzwaniem. Od marca do naszych lipnickich szkół zaczęły uczęszczać dzieci z Ukrainy, które ze względu na sytuację w swoim kraju musiały opuścić rodzinny dom. Składamy ogromne podziękowania dla dyrektorów, nauczycieli oraz pracowników Centrum Usług Wspólnych, którzy włożyli ogromny wkład pracy, aby dzieci z Ukrainy uczące się w naszych lipnickich szkołach, od przedszkola aż po szkołę ponadpodstawową, czuły się dobrze i bezpiecznie. Dziękujemy za troskę, życzliwość, pomoc i otwarte serce, za wolę poświęcenia, za chęć dzielenia się z tymi, którzy mają mniej.

Tradycyjnie uroczystość stała się też okazją do uhonorowania osób mających wybitne osiągnięcia zawodowe w tym w pracy dydaktycznej i wychowawczej. Nagrodzonych zostało 7 dyrektorów oraz 23 nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez Gminę Lipnica Wielka.

Na uroczystości podziękowano również pracownikom, którzy w bieżącym roku obchodzą jubileusz swojej pracy zawodowej, życząc im jednocześnie pomyślności na kolejne lata pracy.

Spotkanie było również okazją do wspólnego poczęstunku oraz rozmów. Wszystkim nauczycielom, pracownikom administracji i obsługi szkół jeszcze raz życzymy dużo inspiracji, motywacji, a przede wszystkim siły do podejmowania kolejnych wyzwań oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym i zawodowym.

(Marzena Michalak)
fot. A.P.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY – „RAZEM PRZECIW PRZEMOCY” „ZAWÓD ŻYCIA: RODZIC”

Często mówi się, że nie ma osób niezastąpionych jednak sprawa wygląda inaczej, jeśli dotyczy rodziców. Ani ojciec nie może zastąpić matki, ani matka nie może zastąpić ojca. Oboje rodzice powinni być obecni w procesie wychowania dziecka, ponieważ mają na nie ogromny wpływ, a każdy inny, równie cenny. Zarówno matka, jak i ojciec pragną dla dziecka tego, co dla niego najlepsze, pragną obdarzać je miłością, a każdy z rodziców robi to w inny sposób. Właśnie od postaw rodzicielskich zależy wartość rodzinnego środowiska wychowawczego, czy będzie ono bezpieczne, prorozwojowe, pełne wartości, praw i obowiązków.

Postawa czy rola rodzicielska to tendencja do zachowania się w pewien specyficzny i bardzo konkretny sposób w stosunku do dziecka. Wyraża się ona w wypowiedzianych opiniach wobec dziecka, w przekonaniu jakie ono jest, w uczuciach jakimi się je obdarza oraz stosowanych metodach wychowania.

Rolą każdego rodzica jest stworzenie świata dla swoich dzieci, który będzie wpływał na postrzeganie przez nich otaczającej rzeczywistości. W tym świecie dziecko będzie uczyło się jak wchodzić w relacje z drugim człowiekiem, jak zachowywać się w różnych sytuacjach, jakie obowiązują w nim zasady, gdzie jest jego własne miejsce.

Obowiązkiem rodziców jest

stworzenie takiego świata swoim dzieciom, który zapewni im warunki dla wzrastania ku pełnej dojrzałości człowieka. Świat dziecka nie ma być bajką, lecz realnym i pragmatycznym przygotowaniem naszych dzieci do życia. Aby mądrze wypełniać rolę rodzica trzeba najpierw prawidłowo ukształtować swoją świadomość wychowawczą.

Celem wychowania powinno być dążenie do samodzielności dziecka, czyli wyposażenie go w wiedzę, umiejętności, wartości, które pozwolą mu odłączyć się od rodziców (co nie oznacza zerwania więzi z nimi) z pełną odpowiedzialnością za życie

swoje i innych. Wychowanie to stworzenie dziecku takiego świata możliwości, w których może ono znaleźć własną drogę jaką chce przejść przez życie.

Dom rodzinny i przeżyte w nim dzieciństwo decyduje często o tym, jakim człowiekiem stanie się dziecko w przyszłości i jak ono odnajdzie się w swoich rolach społecznych, w tym również rodzicielskich.

W kolejnym numerze Gminnych Nowin „Mamą być!” - ciąg dalszy serii „Zawód życia: Rodzic”.

Przedruk artykułu z serii *Zawód życia: Rodzic* z kampanii społecznej *Nierozzerwalni* - autor: Magdalena Chmielewska.

Opracowała: Agnieszka Stopiak – Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Lipnicy Wielkiej.

„NIE-BOSKA KOMEDIA” W WYKONANIU SZKOLNEGO KÓŁKA TEATRALNEGO Z ZESPOŁU SZKÓŁ W LIPNICY WIELKIEJ

Szkolne kółko teatralne z Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej od czterech lat przygotowuje spektakle w oparciu o klasyczne dzieła. Do tej pory udało się przedstawić *Tango*, *Antygonę*, *Dziady cz. III* oraz *Nie-Boską komedię*, co jest niemałym osiągnięciem, ponieważ działalność artystyczną uczniowie i nauczyciele muszą łączyć z codziennymi obowiązkami szkolnymi. Jednak praca nad spektaklem daje

członkom tyle satysfakcji, że z wielkim zaangażowaniem przystępują do kolejnych projektów.

W tym roku już od samych wakacji pracowaliśmy nad dramatem Zygmunta Krasieńskiego. *Nie-Boską komedię* chcieliśmy przedstawić w sposób uniwersalny, aby podkreślić żywotność klasycznych dzieł. Projekt w reżyserii Aliny Kubackiej przy nieocenionym wsparciu Jolanty

Kuligi i Adama Czerwienia zyskał nową formę dzięki współczesnej muzyce – treścią wyrażającą tematy podejmowane przez autora dramatu. Uspółcześnieniu poddano dialogi, wzbogacając je o wątki zaczerpnięte z kultury społecznej, by podkreślić nieustannie trwającą walkę klas. Całość dopełniła scenografia, która w toku akcji zmieniała się z tradycyjnej w bardziej aktualną oraz niezwykle oprawa świetlna wykonana przez Macieja Kubackę i Tomasza Kubackę.

Spektakl nie miałby finiszu na scenie Domu Ludowego w Dzień Edukacji Narodowej, gdyby nie poświęcony czas uczniów i nauczycieli w czasie wakacji. Jest to niesamowite, że młodzież chciała spotykać się systematycznie, rezygnując z wielu wakacyjnych przyjemności czy wyjazdów. W czasie prób doskonalono dialogi i grę aktorską, które wymagały przełamania wielu barier emocjonalnych i fizycznych. W celu uzyskania lepszego efektu postanowiono wprowadzić „żywą muzykę” z wykorzystaniem pianina i wiolonczeli. Całość okazała się przyjemnym doświadczeniem scenicznym, które spotkało się z wieloma przychylnymi opiniami. Tego wszystkiego nie byłoby bez znakomitych uczniów – aktorów, którzy zagrali następujące role:

Hrabia Henryk – Kacper Winczowski Ild, Pankracy – Michał Lichosyt, Orcio – Stanisław Zając Ild, Maria – Alina Kubacka, Leonard – Artur Olesiński Ild, Dziewica – Oliwia Karkoszka Ila, Chrzestna/arystokratka/pielęgniarka – Ewelina Żegleń, Chrzestny/arystokrata – Patryk Wątorczyk, Baron – Mateusz Łowas, Ksiądz/arystokrata – Sebastian Pajkos, Rzeźnik/sługa – Kacper Moczol, Pokojówka/ulicznica – Gosia Kramarz, Prostytutka/ulicznica – Justyna Karlak, Anioł/ulicznica – Ania Małkusiak, Ulicznica – Maja Majcia, Zmiana dekoracji – Krystian Stopiak, Łukasz Rzepiszczak i Szymon Grucel,

Ćwiczenie dialogów, gry aktorskiej – Jolanta Kuliga

Scenografia – Adam Czerwień z klasą IId,

Makijaż – Kinga Kościelniak,

Oprawa techniczna – Maciej Kubacka i Tomasz Kubacka.

Składam wszystkim serdeczne podziękowania, szczególnie Dyrekcji Zespołu Szkół za wspieranie przedsięwzięcia.

Alina Kubacka
fot. Broniek Kowalczyk

REALIZACJA PROJEKTU SOCJALNEGO „AKTYWNY SENIOR”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Wielkiej kontynuował w 2022 r. projekt socjalny skierowany do osób w wieku 60+ „Aktywny Senior”. Seniorzy aktywnie i z zapałem brali udział w proponowanych im formach aktywizacji społecznej. Jako pierwsze odbyły się warsztaty wspierające seniorów z psychologiem Panią Ewą Pohorecką. Następnie z Kołem Gospodyń Wiejskich odbyły się

Muzeum Orawskiego Parku Etnograficznego w Zubrzyicy Górnej. W zajęciach z pierwszej pomocy przedmedycznej prowadzonych przez lekarza Narcyza Sadłoń seniorzy nabyli umiejętności udzielania niezbędnej pomocy w nagłych sytuacjach zdrowotnych. Wraz z Panią Renatą Sproch z „Lawendowego Podhala” zrealizowali warsztaty z tworzenia naturalnych, ekologicznych

workshopów z przyrządzania potraw regionalnych oraz warsztaty rękodzieła ludowego, podczas których została wspólnie wykonana palma wielkonočna na konkurs gminny. Dalej seniorzy uczestniczyli w Spotkaniu Czytelniczym zorganizowanym przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Lipnicy Wielkiej z udziałem Pani Jadwigi Pilch kustosza

warsztaty kulinarne z przyrządzania potraw regionalnych oraz warsztaty rękodzieła ludowego, podczas których została wspólnie wykonana palma wielkonočna na konkurs gminny. Dalej seniorzy

środków czystości tj. mydełka i kule do kąpieli oraz wykonali ozdoby choinkowe i świąteczne metodą decoupage. Z kolei fizjoterapeutka Pani Anna Żółtek pracowała nad sprawnością fi-

zyczną naszych podopiecznych na zajęciach ruchowych i spacerach nordic walking w plenerze w Kiczorach w Gajówce „Królowa” i przy Źródleku Piotra

zyczną naszych podopiecznych na zajęciach ruchowych i spacerach nordic walking w plenerze w Kiczorach w Gajówce „Królowa” i przy Źródleku Piotra

Borowego, kończących się wspólnym grillowaniem i śpiewaniem piosenek ludowych. Latem seniorzy wzięli udział w wycieczkach edukacyjnych. W Wadowicach zwiedzili Bazylikę Jana Pawła II oraz Dom Papięski, z kolei w Niedzicy zwiedzili Zamek Czorsztyński, jak również przepłynęli po Jeziorze Czorsztyńskim statkiem „Harnaś”. Z seniorami spotkał się również Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyć, który przedstawił im bieżącą sytuację rozwoju gminy. Warsztaty zielarskie z Panem Januszem Krzys przypomniały seniorom o ponadczasowych właściwościach leczniczych i kosmetycznych ziół. Na zakończenie projektu z okazji „Dnia Seniora” młodzież z kółka teatralnego z Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej w ramach integracji międzypokoleniowej wystawiła dla seniorów sztukę Zygmunta Krasieńskiego pt. „Nie-Boska komedia”, którą wyreżyserowała Pani Alina Kubacka. Wspólne biesiadowanie i wręczenie podziękowań było uwieńczeniem całorocznej pracy.

Projekt socjalny dla osób w wieku 60+ „Aktywny Senior” realizowany od stycznia do grudnia 2022 roku dofinansowany był ze środków otrzymanych od Wojewody Małopolskiego.

Edyta Wontorczyk

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

MAŁA KSIĄŻKA, WIELKI CZŁOWIEK

Z wielką satysfakcją pragniemy przedstawić kolejnych, młodych, super Czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipnicy Wielkiej, którzy w minionym okresie odebrali dyplomy Małego Czytelnika w edycji pierwszej i drugiej.

NOWY SEZON AKCJI - MAŁA KSIĄŻKA WIELKI CZŁOWIEK

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej ma zaszczyt zaprosić Rodziców i ich Dzieci do udziału w nowej odsłonie kampanii „Mała książka – wielki człowiek” 2022/2023, w której uczestnikami są dzieci w wieku przedszkolnym (**urodzone w latach od 2016-2019**). Na przedszkolaków czekają nowe czytanki, kolorowe naklejki oraz karty czytelnika. Projekt realizowany jest w ramach ogólnopolskiej kampanii „Mała książka - wielki człowiek” przy współ-

pracy z bibliotekami publicznymi. Akcja ma zachęcić rodziców i dzieci do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem.

Co czeka na Małego Czytelnika w Wyprawce Czytelniczej?

- „Krasnal w Krzywej Czapce” – autorska książka stworzona specjalnie na potrzeby kampanii przez znanego i cenionego pisarza Wojciecha Widłaka oraz znakomitą ilustratorkę Aleksandrę Krzanowską.
- „Książką połączeni, czyli Mały Czytelnik w bibliotece” – broszura dla rodziców przypominająca o nieocenionej roli książek w rozwoju dziecka i korzyściach wynikających z regularnego czytania i odwiedzania biblioteki.
- Karta Małego Czytelnika – imienna karta, na której przedszkolak zbiera naklejki za wizyty w bibliotece.

Wyprawki Czytelnicze dla dzieci z Ukrainy:

Wyprawka Czytelnicza będzie dostępna również w wersji polsko-ukraińskiej. Mamy nadzieję, że dla naszych gości będzie to nie tylko zaproszenie, żeby odwiedzić bibliotekę, ale też, by zacząć regularnie korzystać z jej oferty.

Jak rodzic może przystąpić z dzieckiem do projektu? Wszystkie informacje w internecie pod linkiem: [//wielki-czlowiek.pl/mala-ksiazka-wielki-czlowiek-w-bibliotece-jak-wziac-udzial-w-projekcie-dla-przedszkolakow/](http://wielki-czlowiek.pl/mala-ksiazka-wielki-czlowiek-w-bibliotece-jak-wziac-udzial-w-projekcie-dla-przedszkolakow/)

Nikola Dziubek

Lena Jasiura

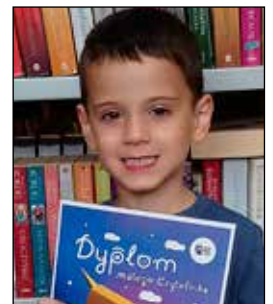
Hanna Malec

Kacper Stechura

Martyna Stechura

Filip Stefaniak

Kamil Warzecha

Grzegorz Wójciak

S.K.

PODSUMOWANIE REALIZACJI PROJEKTU „HISTORYCZNIE ZACZYTANI”

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Projekt „Historycznie zaczytani” realizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Lipnicy Wielkiej w ramach programu Promocja czytelnictwa 2022 zakładał cykl spotkań i wydarzeń adresowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Głównym celem projektu była promocja literatury, czytelnictwa i zwiększenie roli biblioteki w lokalnej społeczności. W ramach tego zadania zorganizowano:

1. Grę terenową: opracowano grę dla dzieci i młodzieży, zlokalizowaną przed szkołą podstawową nr 4 w Lipnicy Wielkiej. Tematyka gry jest związana z patronem szkoły Emilem Kowalczykiem, ale również kulturą Orawy, z elementami literatury o tematyce historycznej.

2. Warsztaty twórcze: „Historia w linorycie”. Na zajęciach tworzono nadruki na torbie, nawiązujące do wybranego utworu o tematyce historycznej – zaprojektowano i wykonano proste matryce do stworzenia grafiki metodą druku wypukłego.

3. Warsztaty filmowe: obejmowały tworzenie scenariusza, spotkania studyjne i nagranie etudy filmowej. Podstawą warsztatów były zajęcia praktyczne z operatorem i nagraniem etudy filmowej. Podczas warsztatów, uczestnicy przy pomocy prostych środków przekazu - obrazu, słowa, dźwięku - stworzyli autorski przekaz na temat popularnej orawskiej legendy „O babiogórskich piwnicach”.

4. „Biblioteczne podróże w czasie”: wspólne głośne czytania w bibliotece.

5. Warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży „Obrazy z przeszłości”: na zajęciach uczestnicy tworzyli elementy kostiumu postaci historycznych, by w ten sposób promować czy-

telnictwo i bibliotekę.

6. „Popołudnie w bibliotece”: spotkania literackie dla starszych w tym seniorów z ciekawymi ludźmi: spotkanie z kustosz Jadwigą Pilch i pisarką Marią Frycz Żółtek.

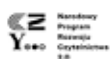
7. Spotkania autorskie: trzy spotkania dla dzieci i młodzieży z pisarzem Łukaszem Wierzbickim.

8. „Śladami historii”: wakacyjne, wyjazdowe lekcje biblioteczne. Uczestnicy, dzieci i młodzież podążali śladami znanych polskich twórców związanych z Tatrami i Zakopanem.

9. „Z pasją o książce”: warsztaty z booktalkingu. Każdy uczestnik warsztatów miał możliwość wcielić się w rolę booktalkera i zachęcić innych do przeczytania wybranej przez siebie książki o tematyce historycznej. Wcześniej zostały omówione typowe strategie booktalkingu.

Najważniejszy cel to aktywizacja środowisk nieczytających i zwiększenie liczby osób czytających w naszej gminie, popularyzacja wartości płynących z lektury jako ciekawej formy spędzania wolnego czasu, jako formy aktywności społecznej i rozwoju osobistego.

Rob.

Dotyczy realizacji projektu w ramach
Planu Narodowego Programu Rozwoju
Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

ZAKUP I ZDALNY DOSTĘP DO NOWOŚCI WYDAWNICZYCH - ZAKOŃCZENIE REALIZACJI ZADANIA

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej otrzymała dofinansowanie ze środków finansowych MKiDN w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025. W ramach projektu zdefiniowany jest priorytet 1 – Poprawa oferty bibliotek publicznych”, Kierunek Interwencji 1.1 „Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych”. Zakupu nowości wydawniczych GBP dokonała w oparciu o Umowę nr Z-I.07210.0901.2022 z dnia 11. 07.2022 r. zawartą pomiędzy Biblioteką Narodową w Warszawie a Gminną Biblioteką Publiczną w Lipnicy Wielkiej.

Nazwa zadania: „Dofinansowania dla bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek w ramach e-booków lub audiobooków lub synchrobooków – Priorytet 1, Kierunek interwencji 1.1 w ramach NPRCz 2”. Głównym celem Programu jest zwiększenie atrakcyjności ofert bibliotek publicznych poprzez dodatkowe nowości wydawnicze w bibliotece.

Dzięki dofinansowaniu w wysokości 7 500 zł zakupiono 270 nowych publikacji, ze środków własnych w kwocie 7 500 zł wzbogacono zbiory naszej biblioteki o dodatkowe 312 pozycji. Realizacja zadania odbywała się od 11.07.2022 do 30.11.2022 r.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia naszej biblioteki i wypożyczenia wybranej przez siebie lektury.

S. Kucek

ANIMACJE ANDRZEJKOWO-MIKOŁAJKOWE DLA DZIECI

W dniu 4 grudnia 2022 roku w Sali Domu Ludowego, miały miejsce animacje andrzejkowo-mikołajkowe dla dzieci. Zabawę poprowadziły Panie animatorki Ewa i Gabriela, które wprowadziły dzieci w magiczny nastrój. W programie nie zabrakło quizów, konkursów, zabaw tanecznych, zabaw z chustą i liną animacyjną, zabaw ruchowych z elementami rywalizacji grupowej, wyzwań, konkurencji sportowych, a także słodkiego poczęstunku.

Przygotowane atrakcje sprawiły dzieciom mnóstwo radości, czego dowodem był nieznikający z twarzy uśmiech, entuzjazm i radość podczas imprezy.

Organizatorami wydarzenia byli Wójt Gminy Lipnica Wielka oraz Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

(E.M.)

fot. Broniek Kowalczyk

DZIEŃ DRZEWA

10 października br. obchodziliśmy Dzień Drzewa. Warto wiedzieć, że na terenie Gminy Lipnica Wielka mamy kilka drzew, które ustanowione są Pomnikami Przyrody.

Pomniki przyrody oznaczone są zielonymi tabliczkami z białym godłem i napisem Pomnik Przyrody.

Rok temu pomnikiem przyrody Radni Gminy ustanowili dagleźkę zieloną o obwodzie pnia 330 cm, rosnącą na działce w pobliżu drogi „Rajsztąg”.

We wrześniu z kolei firma mająca specjalistyczne uprawnienia arborystyczne wykonała na dębie szypułkowym rosnącym przy drodze wojewódzkiej w okolicy budynku nr 441 – będącym również pomnikiem przyrody: usunięcie obumarłych konarów, posuszu z korony drzewa oraz chorych gałęzi. Dąb na wysokości 130 cm ma w obwodzie 340 cm, i mierzy 25 metrów.

(Estera Możdżeń)

ORAWSKI GAZDA. RZECZ O PIOTRZE BOROWYM — GAWĘDA

Arkadiusz Stosur

Sukoj prowdy, piykna i dobroci w samym sobie. Ta praca przyniesie ci owoc obfity (Piotr Borowy - Złote myśli)

Największy Gazda nie jest tutaj lecz w niebie lecz ci co potrafią mówić od serca też się zdarzają choć nieczęsto mówić o nich trzeba choć nie jest łatwo bo pomarli wokół tyle piękna wieczna Orawa jest jak panorama ludzkiej duszy tutaj nie możesz kłamać tutaj musisz odkrywać prawdę o sobie i innych ale to jest trudne przepiękna jest nasza ziemia ale skarbem prawdziwym czasem nieodkrytym jest człowiek w jego zadumie godności

i szukaniu wiary, nadziei i miłości ku którym podąża wiecznie nienasycony człowiek jest przecież istotą dramatyczną przeżywa zadany mu czas wraz z innymi ludźmi mając ziemię jako scenę pod stopami i człowiek się otwiera bo musi otworzyć szczerze i w pełni na innego na scenę dramatu i na przepływający ciągle czas Apostoł Orawy takim był On jako sługa Boży zawsze był gotów na spotkanie z bliźnim On nauczał

i głosił Ewangelię zawsze i wszędzie bo rozumiał ją jako księgę życia wiecznego uczył lud orawski wierny dwie dekady chodząc od wsi do wsi modląc się kontemplując i nauczając nie chcąc niczego w zamian uczył katechizmu swoją namiętą jasną i dowcipną mową piętnował głupotę pijaństwo zabobon rozpustę analfabetyzm swoją iście królewską wymową zniewalał słuchaczy i zmuszał do zmiany sposobu życia

miał talent do każdego rzemiosła zdolności fizyczne a i umysł niesamowicie giętki ogarniający jasnym poglądem wszystkie dziedziny życia społecznego zwłaszcza w rzeczach wiary i obyczaju był to apostoł prawdziwy żył skromnie ćwiczył się w ascezie i umartwieniu lecz z uśmiechem nawracał ludzi lecząc ich rany ciała i duszy odszedł modląc się nieustannie jako orędownik polskości

I miejsce w kategorii dorosłych – gawęda w Gminnym Konkursie Literackim pn. „Józefina Mikowa, Piotr Borowy”.

rys. Mikołaj Bandyk

Z TWÓRCZOŚCI MIESZKAŃCÓW

słowa: JAN MACHAJDA

ŚPIYWKA NA MELODIĘ „WOJENKO, WOJENKO”

Na Orawie dobrze, Na Orawie śmiało
Ale na Orawie ładny chłopców mało
Ładny chłopców mało, skondrze by sie brali
Pociąg za pociągim do wojska jechali
Do wojska jechali, cynsto nie wracali
Za swojom ojczyne zycie oddawali
Zycie oddawali, krew swom przelywali
Nas to obowiązek byśmy pamiyntali.

ZIYMIA ORAWSKO

Hej ty zzymio naso Orawsko
Zzymio ty skalisto
Tyś nom ta jest wierno
Tyś nom ta jest isto.
Ciebie juz cynyli ci nasi ojcowie
I my cie cynimy bo my ik synowie
I my cie cynimy i my cie kochomy
Za zodne piniondze my cie nie przedomy.
Ani za dulary, ani za dukaty
Bo tylko tom zzymiom gazda jest bogaty.

PROTOKÓŁ Z KONKURSU PLASTYCZNEGO PN. „KOCHAM POLSKĘ – DROGA DO NIEPODLEGŁOŚCI - BIAŁO-CZERWONA ORAWA”

Do Konkursu zgłoszono ogółem **87** prac.

Komisja w składzie:

1. Monika Tlałka – przewodnicząca
2. Karolina Kowalczyk – członek
3. Stanisława Kucek – członek
4. Grzegorz Rzepiszczak – członek

Jury po dokładnym obejrzeniu prac, kierując się kryteriami określonymi w regulaminie Konkursu, postanowiło przyznać następujące miejsca:

Nagroda GRAND PRIX

Antonina Kidoń (praca nr 53)

PRACA PLASTYCZNA

KATEGORIA: Szkoła Podstawowa – klasa 0 – IV

I MIEJSCE

Mikołaj Bandyk (praca nr 34), Nikodem Pawlak (praca nr 33), Kacper Fitak (praca nr 9), Zuzanna Witek (praca nr 79)

II MIEJSCE

Ola Bochenek (praca nr 12), Aleksandra Mikłusiak (praca nr 28), Michał Rolnik (praca nr 14), Oliwia Sajdak (praca nr 8)

III MIEJSCE

Emilia Jasica (praca nr 4), Samuel Styruła (praca nr 80), Praca o numerze 85 (niepodpisana),

Estera Kurnat (praca nr 31)

WYRÓŻNIENIE

Magdalena Ziemba (praca nr 21), Paweł Bandyk (praca nr 29), Kacper Plaszczyk (praca nr 30), Lena Wójciak (praca nr 7)

PRACA PLASTYCZNA

KATEGORIA: Szkoła podstawowa – klasa V – VIII

I MIEJSCE

Julia Pawlak (praca nr 56), Zuzanna Antalczyk (praca nr 57), Zuzanna Lichosy (praca nr 48)

II MIEJSCE

Radosław Brenkus (praca nr 58), Martyna Faculak (praca nr 82), Julia Stachulak (praca nr 40)

III MIEJSCE

Natalia Gwiżdż (praca nr 83), Jessica Karkoszka (praca nr 41), Anna Garaj (praca nr 44)

WYRÓŻNIENIE

Tomasz Łowas (praca nr 60), Norbert Pawlak (praca nr 55), Milena Wójciak (praca nr 46)

KATEGORIA: Młodzież licealna i dorośli

PRACA PLASTYCZNA

I miejsce

Michał Janowiak (praca nr 70)

RZEŻBA

KATEGORIA: Szkoła podstawowa – klasa V – VIII

I miejsce

Kamil Ziemba (praca nr 67), Andrzej Dunaj (praca nr 68)

KATEGORIA: Młodzież licealna i dorośli

I miejsce

Marcin Pniaczek (praca nr 69)

Komisja składa serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które wzięły udział w Konkursie, za ich zaangażowanie i duży wkład w przygotowanie prac. Na uwagę zasługuje bardzo ciekawie przedstawiona tematyka Konkursu z wykorzystaniem różnorodnych technik plastycznych takich jak: malarstwo, rysunek, kolaż czy rzeźba oraz wyeksponowanie symboli narodowych, takich jak flaga, biało czerwone barwy, czy godło.

Konkurs pozwolił przybliżyć i upamiętnić ważne i zasłużone postaci dla naszego regionu. Rozwijał kreatywność oraz wyobraźnię uczestników.

Organizatorzy wyrażają wdzięczność nauczycielom plastyki za pełnienie nadzoru oraz udzielanie instruktażu swoim wychowankom przy tworzeniu prac.

Organizatorami Konkursu byli: Wójt Gminy Lipnica Wielka, Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej, Stowarzyszenie Lipnica Wielka, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej.

MAŁOPOLSKA

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

www.lipnicawielka.pl

WIEŚCI Z CHICAGO

OGNIŚKO ORAWSKIE KLUBU BABIA GÓRA

Tegoroczne ognisko naszego Klubu Babia Góra odbyło się 24 września 2022 roku w naszym ulubionym miejscu, a mianowicie przy Klasztorze Ojców Salwatorianów w Merrillville Indiana.

Według naszej klubowej tradycji najpierw idziemy na mszę świętą do kaplicy, a po błogosławieństwie księdza przechodzimy na spotkanie przy ognisku. Pieczenie kielbasek, gorąca grochówka oraz domowe wypieki zawsze smakują najlepiej w gronie Orawian i przyjaciół naszego klubu. Przy melodiach wygrywanych przez naszych muzykantów tańczymy, śpiewamy; po prostu zabawa trwa.

Podczas naszej ogniskowej zabawy świętowaliśmy również urodziny naszego orawskiego Kapelmistrza Artura Jazowskiego. Nie zabrakło tortu, zdmuchiwanie świeczek i tradycyjnego sto lat.

Późnym wieczorem zaskoczył nas deszcz, ale nie wygonił nikogo do domu. Schroniliśmy się pod daszeniem i ze śpiewem na ustach kontynuowaliśmy wspólną zabawę. Nawet pojawiła się, i dużą radość sprawiła, zabawa z lat dziecińczych „Mam chusteczkę haftowaną”. Nasi młodzi Orawianie z Chicago, byli nią rozbawieni i chętnie przystąpili do zabawy.

Niestety przychodzi czas zakończenia i trzeba wyruszyć w kierunku naszych domów. Relacje z ogniska można zobaczyć na zdjęciach oraz stronie facebookowej „Zespół Orawa”.

Elżbieta Kucek – korespondent „GN” z Chicago

W KICZORACH MOŻNA SIĘ PRZENIEŚĆ W CZASY PRL...

Mało kto wie, że mamy w naszej gminie miejsce, gdzie po przekroczeniu progów tego lokalu przenosimy się w czasy PRL-u. Mieszkaniec naszej gminy, a dokładnie wsi Kiczory, młody chłopak, Andrzej Stechura zgromadził w byłym domku do wynajęcia pokoi około 300 eksponatów z okresu PRL. Są tam zegary, odkurzacze, radioodbiorniki, stare meble, telewizory, sprzęty użytkowe, pieniądze, żelazka, sprzęt kuchenny, książki, rowery i wiele, wiele innych przedmiotów.

Domek jest jakby mieszkaniem z lat 70-tych. Mamy kuchnię, pokój muzyczny, salon, przedpokój; a każdy gromadzi tematyczne przedmioty. Efekt jest niesamowity. A zaczęło się od zegarów, które po dziadku odziedziczył Pan Andrzej. Żeby tego było mało większość sprzętów działa, a ich żywotność przywraca im właściciel.

To miejsce niewątpliwie warto zobaczyć; jest to wielka atrakcja nawet dla szkół, by wybrać się tam w ramach lekcji. Takich sprzętów już nie zobaczymy, a jak podkreśla Pan Andrzej jakością i funkcjonalnością przewyższają sprzęty dzisiejsze.

Jesteśmy przekonani, że na Orawie nie ma drugiego takiego miejsca, a kto wie, może i w najbliższych regionach... Mamy nadzieję, że to miejsce będzie swoistym muzeum i nową atrakcją turystyczną naszej gminy.

Zachęcamy do odwiedzin tego wyjątkowego miejsca i mieszkańca Kiczor, a z pewnością będziecie zachwyceni, tak jak my.

(K.K.)

Z ARCHIWUM KSIĘDZA WŁADYSŁAWA PILARCZYKA RYSZARD M. REMISZEWSKI „O JÓZEFIE MIKOWEJ”

Zdaję sobie sprawę, że o Józefie Mikowej, z domu Machay, napisało wiele, ale czy wszystko? Kto jest w stanie to ocenić? Chyba nikt, dlatego też, gdy dzięki uprzejmości płka dra Czesława Hakkego mogłem poznać notatkę sporządzoną przez niego dla celów archiwalnych, zdałem sobie sprawę, że są jeszcze dane nieznanne powszechnie. Notatka, a raczej kwestionariusz, to relacja o niezwykłej uczestnicze walk o niepodległość. Do notatki płk Hakke dołączył ksero ze Słownika uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Notatka dzieli się w zasadzie na trzy części. Przyjrzymy się im z osobna. Część pierwsza zawiera dane osobiste. Józefa Mikowa urodziła się 13 listopada 1897 r. w Jabłoncu na Orawie, zmarła 14 października 1942 r. w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie otruta zastrzykiem fenolu. Zastrzyk wykonał gestapowiec po wysypie konspiracyjnej, a zeznania obciążające złożyła łączniczka znana jedynie z pseudonimu konspiracyjnego „Góralka” z Zakopanego. Ciało Józefy gestapowcy wydali bratu, ks. doktorowi Ferdynandowi Machayowi, który pochował je na cmentarzu Salwatorskim, w grobie rodzinnym. Część druga notatki zawiera informacje z okresu przedwojennego do 1 września 1939 r. Z notatki dowiadujemy się, kim byli jej rodzice. Andrzej i Maria ze Zwolińskich - rolnicy, ojciec chłop średniorolny, matka gospodyni domowa. Józefa była jedynym dzieckiem. Do szkoły średniej z węgierskim językiem wykładowym uczęszczała w Emicke pod Koszycami. Do Jabłonki powróciła w 1914 r. i wraz ze starszym bratem Ferdynandem Machayem prowadziła działalność społeczną na Orawie i Spiszu. W 1922 r. wyszła za mąż za Emila

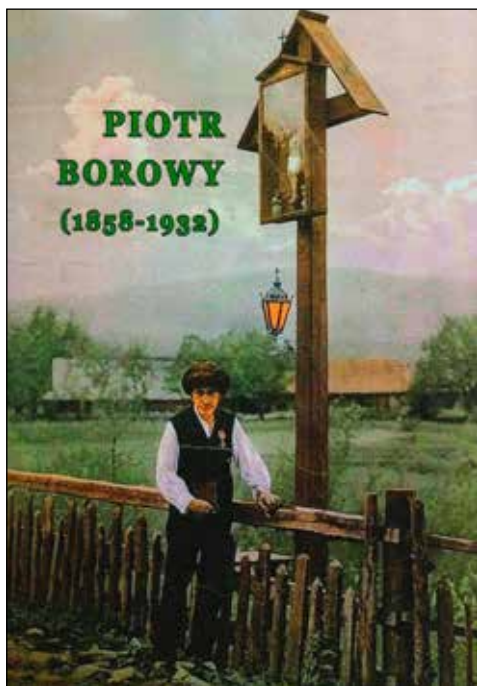
Mikę, kierownika szkoły w Lipnicy Wielkiej, tu wraz z mężem zorganizowała Towarzystwo Szkoły Ludowej, Kółko Rolnicze, śpiewacze, teatralne i taneczne. Prowadziła Dom Ludowy w Lipnicy Wielkiej zbudowany w czynie społecznym z ich inicjatywy. Organizowała z mężem różnego rodzaju kursy dokształcające z dziedziny rolniczej, sadownictwa, koszykarstwa itp. Ponadto z braku lekarza we wsi wypełniała zadania punktu pierwszej pomocy sanitarnej. Często w nocy wzywana była do chorego, mierzyła temperaturę i rozeznawała stan chorego, kierując w uzasadnionych wypadkach do szpitala. Za tę pracę społeczną została jeszcze przed wojną odznaczona Krzyżem Polonia Restituta. Część trzecia notatki zawiera dane z okresu okupacji. Mikowie, przewidując zbliżającą się wojnę, zorganizowali Straż Obywatelską, potem zamienioną w Tajną Organizację Wojskową. W Lipnicy Wielkiej zorganizowali komórkę dywersji pozafrontowej, informowali władze o poczynaniach nacjonalistów słowackich. Tuż przed wkroczeniem Niemców do Lipnicy Wielkiej przeniosła się z mężem do Krakowa, zamieszkała u brata Ferdynanda na Salwatorze. Działała konspiracyjnie w TOW, której szefem na kraj był płk Jan Mazurkiewicz („Sęp”, „Zagłoba”, późniejszy „Radosław”). Do konspiracji wciągnął ją major „Witold” w Krakowie (październik 1939 r.). Tajna Organizacja Wojskowa miała za zadanie walkę z nieprzyjacielem oraz dywersję i sabotaż niszczący potencjał materialnych dóbr wroga. Józefa Mikowa prowadziła konieczny wywiad oraz dodatkowo dział informacji, pełniła funkcję szefa łączności oraz oficera finansowego Okręgu Krakowskiego TOW. Utrzymywała łączność Okręgu z Komendą Główną w Warszawie i ekspozyturą w Budapeszcie,

rozdzielała środki finansowe dla komend powiatowych, czuwała nad bezpieczeństwem organizacji w Krakowie, współdziałała z mężem w organizowaniu trasy przerzutowej przez Słowację do Budapesztu, którą sama też parokrotnie pokonywała. Z notatki płk. Hakkego dowiadujemy się o strukturze osobowej w sztabie okręgu TOW Krakowa. Szefem organizacji do marca 1940 r. był prof. Eugeniusz Machay - ps. „Zygmunt”, a potem mjr „Witold”. Łącznością krótkofalową zajmował się Emil Mika - ps. „Karol”, oficerem do spraw dywersji był Czesław Hake (Hakke) - ps. „Stefan”, łączniczką sztabu Okręgu była Aniela Ryczkowska - ps. „Ślązak”, w notatce wymieniona również jako łącznik z Górnego Śląska (Reich). Józefa Mikowa - ps. „Ryś”, „Rysia” w sztabie Okręgu zajmowała się łącznością i była oficerem finansowym. Więcej osób z nazwisk i pseudonimów płk Hakke nie wymienił, nie pamiętał, jak napisał. Aresztowana została 4 maja 1941 r. przez gestapo, torturowana podczas śledztwa w Krakowie nikt nie wydała. W czasie konspiracji Józefa Mikowa nie była odznaczona. Natomiast w Słowniku zapisano, że pośmiertnie odznaczono ją Orderem Virtuti Militari. Męża Emila wywieziono do Oświęcimia i tam zamordowano 17 października 1941 r. Notatkę płk Czesław Hakke kończy informacją, że zachowanie Józefy Mikowej w więzieniu na Montelupich opisuje Wanda Kurkiewicz w książce *Kobiety na Monte* (wyd. 2, 1974). Od siebie dodam, że w innej książce - *Za kratami Monte* tejże autorki, Józefie Mikowej poświęcono cały rozdział. Kończąc przypomnę, że siostrzenicą Józefy była śp. Jolanta Jabłońska, którą również ciepło wspominamy przy różnych okazjach.

Orawa: Rok XIV-XV, nr 40-41

rys. Zuzanna Domin

RYSZARDA M. REMISZEWSKIEGO POKŁON DLA PIOTRA BOROWEGO

Ukazała się nowa publikacja Ryszarda Remiszewskiego „Piotr Borowy 1858-1932”. Autor podkreśla, że książka ta jest jego wkładem w 90. rocznicę śmierci Apostoła Orawy i w obchody Roku Józefiny Mikowej i Piotra Borowego w gminie Lipnica Wielka.

Ryszard Remiszewski we wstępie wyjaśnia, że przeglądając swoje stare zasoby archiwalne, natknął się na zapis filmowy z odsłonięcia tablicy Piotra Borowego z 24 maja 1992 roku w Lipnicy Wielkiej, który wraz z red. Krzysztofem Smereką realizował dla TVP Katowice. Ten niezwykle, bardzo wartościowy filmowy dokument nakłonił redaktora do zebrania swoich archiwalnych tekstów poświęconych Piotrowi Borowemu. W publikacji znajduje się siedem najważniejszych tekstów, najstarszy z 1987 a najmłodszy z 2019 roku. Książka ilustrowana jest cennymi, unikatowymi fotografiami, dołączone jest do niej CD z archiwalnym filmem z uroczystości odsłonięcia tablicy Piotra Borowego.

(rob)

W TAJWANIE POWSTAŁ TEKST NAUKOWY O „TAJWANACH” I „FORMOZACH” W POLSCE. ZNALAZŁA SIĘ W NIM RÓWNIEŻ LIPNICA WIELKA

Szanowni Państwo.

W Tajwanie powstał bardzo ciekawy tekst naukowy o „Tajwanach” i „Formozach” w Polsce. Znalazła się w nim również Lipnica Wielka. Zachęcamy do przeczytania. Autorką tekstu jest Wei-Yun Lin-Górecka.

Tekst po chińsku ukazał się w tajwańskiej gazecie internetowej The Reporter w kwietniu 2022 (<https://www.twreporter.org/a/opinion-formosa-taiwan-in-poland>), ale teraz powstał przekład polski. Tekst w tajwańskiej gazecie jest przetłumaczony przez Google Translate, z drobnymi poprawkami. Nie jest to doskonała polszczyzna, ale jest zrozumiała. Tekst, który ukazał się w The Reporter, jest skróconą wersją tekstu oryginalnego – dlatego nie udało się pokazać wszystkich „Tajwanów” i „Formoz” i wszystkich wypowiedzi. Skromna wersja tekstu (w tym tekst o Lipnicy Wielkiej) zostanie wkrótce rozbudowana i wydana w książce autorki pod tytułem „W poszukiwaniu Tajwanu w Polsce – od 17. do 21. wieku”. Tekst na stronie The Reporter zawiera zdjęcia i mapy.

Wei-Yun Lin-Górecka to tajwańska pisarka, tłumaczka, badaczka. Jest autorką przekładów na język chiński, wydanych w Tajwanie książek: Andrzeja Sapkowskiego: „Ostatnie życzenie” i „Miecz przeznaczenia”, Brunona Schulza „Ulica Krokodyli” i „Sanatorium pod klepsydrą”, Janusza Korczaka „Jak kochać dziecko” oraz tomów „Wisława Szymborska – wiersze” i „Tadeusz Różewicz – wiersze”. Za promocję literatury i kultury polskiej za granicą odznaczona w lipcu 2013 przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

www.lipnicawielka.pl

KOLEJNA ŚWIETNA DOKUMENTACJA ONLINE: „INWENTARYZACJA I DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA PRZYDROŻNYCH KAPLICZEK, KRZYŻY I DZWONNIC NA ORAWIE”

Zapraszamy do wspólnego obejrzenia dokumentacji fotograficznej pt.: „Inwentaryzacja i dokumentacja fotograficzna przydrożnych kapliczek, krzyży i dzwonnicy na Orawie”. Prezentujemy 92 kapliczki, krzyże i dzwonnice z 12

miejsowości na Orawie. Dokumentację fotograficzną można obejrzeć bezpłatnie pod linkiem: <https://www.fundacjapd.pl/1300>

Dokumentacja jest doskonałym materiałem edukacyjnym dla dzieci i młodzieży, poszerzającym ich wiedzę o kulturze, historii i dziedzictwie Orawy znajdującej się od wieków na pograniczu wielu narodów, religii i kultur. Możecie też Państwo na podstawie materiałów na stronie internetowej przygotować wycieczkę terenową i wspólnie z dziećmi obejrzeć to ważne dziedzictwo w okolicach Waszej miejscowości.

Dostępna online dokumentacja stanowi pokłosie działań przeprowadzonych w sierpniu i wrześniu 2022 roku we wszystkich miejscowościach Orawy znajdujących się na obszarze Polski. W jego efekcie odnaleziono 190 obiektów powstałych od XVIII w. do współczesności. Nie uwzględniano w nim obiektów na nekropoliach, które były przedmiotem oddzielnego projektu. Do projektu wybrano 92 obiekty, które zostały udokumentowane fotograficznie i krótko opisane. Dzięki temu ich, wygląd, detale architektoniczne oraz inskrypcje zostaną zachowane dla przyszłych pokoleń mieszkańców Orawy.

Wystawa zacieka wi szeroki krąg osób interesujących się dziedzictwem kulturowym, religijnym i historycznym Orawy. Przede wszystkim przeznaczona jest dla mieszkańców Orawy, ukazując bogactwo i znaczenie tego dziedzictwa oraz konieczność jego ochrony dla przyszłych pokoleń. Projekt dofinansowano w ramach programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa – „Wspólnie dla dziedzictwa”. Projekt został zorganizowany przez Fundację Przestrzenie Dziedzictwa, a jej partnerem jest Orawska Biblioteka Publiczna w Jabłonce oraz Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

(www.lipnicawielka.pl)

WIRTUALNA WYSTAWA ONLINE PT.: „DOKUMENTACJA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTURY PASTERSKIEJ. TRADYCYJNE BUDOWLE I ARTEFAKTY”

Zachęcamy do skorzystania z obejrzenia kolejnej wystawy online. Tym razem jest to „Dokumentacja zasobów dziedzictwa kultury pasterskiej. Tradycyjne budowle i artefakty”.

W imieniu Fundacji Przestrzenie Dziedzictwa i współorganizatorów projektu serdecznie zapraszamy do odwiedzenia najnowszej wystawy online poświęconej dziedzictwu kultury pasterskiej zachowanej w budowlach i artefaktach dotyczących pasterstwa.

Bezpłatny dostęp do wystawy: <https://www.fundacjapd.pl/1200>

Wystawa prezentuje wybrane konteksty związane z dziedzictwem pasterskim na terenie zachodnich Karpat łącząc fotografie z oryginalnymi tekstami. Materiał w tej formie jest po raz pierwszy prezentowany szerszej publiczności.

Wystawa podzielona jest na cztery części: Dziedzictwo dawnych pasterzy, Współczesne bacówki, Budynki i ogrodzenia gospodarcze i Artefakty na szalasiu. Poprzez ukazanie budowli obecnych i dawnych pasterzy oraz wybranych artefaktów związanych z tą profesją wystawa popularyzuje zanikający świat kultury pasterskiej, jego dziedzictwo, wskazuje też przemiany dokonujące się w nim obecnie. Przedstawiany

materiał pochodzi z różnych regionów polskich Karpat i z wielu szałasów. Wystawa online prezentuje łącznie 42 ilustracje, a każdej z nich towarzyszy obszerna narracja wyjaśniająca różne aspekty tego dziedzictwa. Teksty zawierają informacje pochodzące z rozmów i obserwacji życia współczesnych pasterzy działających w Tatrach, na Podhalu, na Spiszu, na Orawie i w Beskidach.

Wystawa zaciekawi szeroki krąg osób interesujących się dziedzictwem kulturowym zarówno pasterstwa, jak i Karpat. Jest też doskonałym materiałem edukacyjnym dla dzieci i młodzieży, poszerzającym ich wiedzę o kulturze, historii i dziedzictwie tej niegdyś jednej z najważniejszych profesji, tworzącej bogatą kulturę tradycyjną na terenach górskich w Polsce.

Organizację wystawy dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Kultura ludowa i tradycyjna 2022”. Wirtualna wystawa została przygotowana przez Fundację Przestrzenie Dziedzictwa

przy udziale współorganizatorów: Muzeum Tatrzańskiego im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, Muzeum Beskidzkiego im. A. Podzorskiego w Wiśle, Gminnego Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej oraz Orawskiej Biblioteki Publicznej w Jabłonce.

(www.lipnicawielka.pl)

REALIZACJA PROJEKTÓW STOWARZYSZENIA LIPNICA WIELKA NA ORAWIE

Stowarzyszenie Lipnica Wielka na Orawie kończy, lub zakończyła realizację projektów dotacyjnych. W tym roku stowarzyszenie zrealizowało 9 projektów o bardzo różnej tematyce. Poniżej przedstawiamy opis realizacji niektórych z nich:

ORAWA MIODODAJNE KWITNIE

Projekt miał na celu podkreślenie wielkiej i ważnej roli pszczoły w naszym życiu. W ramach projektu odbyły we wszystkich szkołach naszej gminy warsztaty pszczelarstwa, warsztaty na temat roślin miododajnych oraz wizyta w pasiece. Wszystkie te spotkania poprowadziła Pani Ewa Magiera – nasza Lipnicka pszczelarka z Podhalańskiego Zrzeszenia Pszczelarzy. Największe zainteresowanie uczniów wzbudziła prezentacja prawdziwych pszczół w specjalnym oszklonym pojemniku.

Do wszystkich szkół zostały przekazane tablice edukacyjne, ulotki informacyjne oraz materiały warsztatowe: pamiątkowe notesiki z zakładkami, a także słoiczek słodkiego i jakże zdrowego miodu.

Niezwykle ważnym elementem projektu było nasadzenie 3 lokalizacji w rośliny miododajne. Na lokalizacje wybrano: Plac Piotra Borowego, Źródło Piotra Borowego oraz Marysiną Polaną (koło wieży widokowej). W nasadzenia, poza dziećmi, zaangażowali się dorośli wolontariusze przedstawiciele grupy roboczej Orawa2024 oraz pracowników Urzędu Gminy i jednostek. W tych lokalizacjach zostały nasadzone takie miododajne roślinki jak: tawuła japońska, winobluszcz, klon, rozchodnik okazały, szalwia omszona oraz berberys. Kierownikiem nasadzeń była Pani Monika Zelek.

Pamiętajmy, że nasze życie zależy od życia pszczoły, a każda dodatkowo wysiana roślina miododajna zwiększa szanse na przetrwanie tych niezwykłych owadów. Mamy nadzieję, że już na wiosnę będziemy cieszyć oko pięknymi roślinkami, a pszczoły będą miały dodatkowe źródło pokarmu.

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

(M.K.)

CHÓREM ŚPIEWAMY NA ORAWIE

Celem projektu było:

- zorganizowanie i zaprezentowanie koncertu patriotycznego w ramach czteroletnich (2020-2024) obchodów przyłączenia Orawy do niepodległej Polski „Orawa z Niepodległą” w Gminie Lipnica Wielka. Koncert ten odbył się podczas Uroczystości 11 Listopada – Narodowego Święta Niepodległości.
- zakupienie strojów dla chóru (stroje kompletne - 4 zestawy; jak i elementy strojów - korale 40 zestawów; koszule męskie - sztuk 20; opaski patriotyczne - 50 sztuk)
- zakupienie podkładek (teczek) pod nuty.

Realizacja zadania wpłynęła na twórczo spędzany czas, pomogła rozwiązywać napięcia psychofizyczne przez śpiew oraz wyzwolić pozytywne pokłady energii, kształtować estetyczną wrażliwość, wzbudzać postawy patriotyczne, rozwijać więzi społeczne.

(K.K.) fot. Bronek Kowalczyk, Grzegorz Rzepiszczak

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

BIAŁO-CZERWONA ORAWA

Projekt „Biało-czerwona Orawa” miał na celu wspieranie wychowania patriotycznego młodych, kształtowanie dumy narodowej, rozbudzenie zainteresowania historią Polski ze szczególnym uwzględnieniem polskich symboli narodowych – flaga, godło, hymn i bohaterów lokalnych; kształtowanie świadomości i postaw obywatelskich, propagowanie takich wartości jak: wolność, niepodległość, poszanowanie ojczyzny. Jednocześnie chcieliśmy podkreślić wyjątkowość Orawy, która długo zabiegała o przyłączenie do Polski, a ostatecznie nastąpiło to w 1924 roku. Pragnęliśmy upamiętnić bohaterów, którzy przyczynili się do polskości Orawy. Projekt realizowany był w ścisłej współpracy z placówkami oświatowymi naszej gminy, a niektóre z działań szkoły realizowały samodzielnie wg przygotowanych wytycznych.

Zrealizowano trzy główne zadania:

1. Zainspirowanie dzieci i młodzieży do poznawania historii:

- rozpowszechniono w 10 placówkach oświatowych materiały opracowane wcześniej na warsztatach, promujące polskie symbole narodowe i bohaterów regionu (kolorowanki i zakładki do książki oraz magnesy)
- we wszystkich szkołach zorganizowano konkurs historyczny poświęcony historii i symbolice narodowej i bohaterom regionu
- zorganizowano konkurs plastyczny poświęcony historii

i symbolice narodowej i bohaterom regionu pn. „Kocham Polskę – Droga do Niepodległości – Biało-czerwona Orawa” (wyniki powyżej w osobnym artykule)

2. **Promocja polskich symboli narodowych** poprzez zakup i przekazanie do szkół masztów flagowych wraz z biało-czerwonymi flagami.

3. **Kształtowanie świadomości i postaw patriotycznych** poprzez organizację wydarzeń o charakterze historyczno-patriotycznym, promujących polską tradycję i polskie symbole narodowe:

- warsztaty kolorowanki patriotycznej (plastyczne – prowadzone przez Magdalенę Kostrzewę-Smreczak) – efektem warsztatów jest opracowanie i wydruk „Orawskiej Kolorowanki Patriotycznej; warsztaty kolorowanki prowadzone przez nauczycieli odbywały się także w poszczególnych szkołach;

- warsztaty zakładki do książki (plastyczne - prowadzone przez Magdalенę Kostrzewę-Smreczak) – efektem warsztatów jest opracowanie i wydruk patriotycznych zakładek do książek; warsztaty zakładek prowadzone przez nauczycieli odbywały się także w poszczególnych szkołach;

- koncerty patriotyczne w placówkach oświatowych naszej gminy;

(K.K.)

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

 MAŁOPOLSKA

ODKRYWAJ Z NAMI ORAWĘ

GALERIA PASTERZ ANDRZEJA DZIUBKA POD PATRONEM JANA OD KRZYŻA

Przedstawiciele Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie we współpracy ze znanym artystą Andrzejem NEBB Dziubkiem stworzyli w Lipnicy Wielkiej miejsce niezwykle, nietypowe, piękne. Jest to Galeria „Pasterz” pod patronem Jana od Krzyża z dziełami plastycznymi Andrzeja Dziubka nawiązującymi tematycznie do Jego mocnej wiary w Boga. Galeria znajduje się w urokliwym miejscu, daleko od zgiełku, nad Jeziorem Orawskim. Całość dopełniają odnowione, zewnętrzne rzeźby-świętki autorstwa Andrzeja Dziubka oraz ławeczki i stoły do odpoczynku i kontemplacji. Mało kto zna szerzej plastyczną działalność artysty znanego z zespołu De Press. Poniżej przedstawiamy stworzoną na potrzeby galerii biografię.

(K.K.)

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

 MAŁOPOLSKA

Andrzej „NEBB” Dziubek - rodowity Orawianin z Jabłonki z rodziny inteligenckiej, znany muzyk (lider Zespołu De Press), malarz, rzeźbiarz, performer. Od dziecka wykazuje talent muzyczny. W podstawówce tańczy w zespole regionalnym „Młode Podhale”, a w liceum zakłada zespół „Lotony”, gdzie gra na gitarze i marzy by być jak Jimi Hendrix.

Andrzej „NEBB” Dziubek fot. Grzegorz Rzepiszczak

W latach 70-tych, w wieku 17 lat, jako uczeń liceum ucieka wraz z kilkoma kolegami za „Żelazną Kurtynę” przez Austrię do Norwegii marząc o zarobieniu na... gitarę. W obozie uchodźców pod Wiedniem traci podczas pracy trzy palce w lewej ręce.

Po uzyskaniu zgody na wjazd do Norwegii, dzięki stypendium może się uczyć, gdzie Jego talent szybko zostaje zauważony. Tutaj w latach 1973 – 1981 studiuje w Szkole Sztuki i Rzemiosła (Wydział Designu) i na Akademii Sztuk Pięknych (Wydział Malarstwa).

Artystycznie zafascynowany dziełami Władysława Hasiora, Francisca Bacona, Josepha Beuysa, Larsa Herterwika, Andy Warholla, ale również Salvadora Dali, Jacksona Pollocka czy Van Gogha. W latach 1993-1997 prowadzi swą autorską galerię w Oslo „Nebb”.

W 1981, jako student, rozpoczyna także twórczość muzyczną szukając nowych technik wyrazu (Zespół „Pull Out”, De Press „Holy Toy”). Po 30 latach tęsknoty za ojczyzną i podkreślania swojej polskości w działalności plastycznej, muzycznej, a nawet w ubiorze (portki z parzenicą), wraca na Orawę, do Polski w 2000 r., gdzie przebywa do dzisiaj stale kursując pomiędzy Polską, a Norwegią.

Niektóre wystawy, happeningi, instalacje:

- 1982 – happening „Fortepian Chopina”
- 1984 – instalacja przed budynkiem Parlamentu w Oslo (bryła lodu z czerwonym krzyżem)
- 1986 – dwie wystawy indywidualne w galerii dla młodzieży Galerie S.H.K.S. w Oslo
- 1998 – instalacja „Powitanie Anioła” w Galerie Apotek
- 2000 - performers „W zagrodzie przy owcach” w miejscowości Lom w Telemark (przy okazji wydania płyty pt. Kвите Fuglar z poezją Tor Jonsson’a który podchodził z Lom)
- 2003 – happening między owcami w zagrodzie
- 2013 – wystawa rysunków i grafik w Gallerii Ram w Oslo

Wystawy na Podhalu i Orawie:

- 2002 – Powrót do Korzeni; 2007 - „Kto ześ Ty jest”; 2011 - „Wokół Apokalipsy” oraz instalacja „Czyścić”; 2015 - „W niebieskim”; 2017 - „Błaga”; 2019 - „Manifest ceraty”

Artysta w swej twórczości plastycznej posługuje się różnorodnym materiałem, m.in. plastikiem, odpadami, akrylem, silikonem. Materiały służą do stworzenia odpowiedniej formy, za pomocą której artysta zwraca uwagę na okrucieństwo wojny, problem ochrony środowiska, przemijanie oraz istotę człowieka. Natura to dla artysty rozkład i wegetacja. Zawsze dąży do tego aby pokazać tandetność, sztuczność i płytkość zastosowanej materii, stąd proste, sztuczne, byle jakie materiały. Często prezentuje motyw gór, otwartej przestrzeni, wody, drewnianych zagrod. Często postać ludzka jest konfrontowana z przestrzenią pełną barw, a czasem włączana w ciasne, szare wnętrza, otoczone dziwnymi przedmiotami, fragmentami ciał zwierząt.

Plastyczne talenty spleatają się nierozzerwalnie z muzyką.

Każdemu wydaniu płyty zawsze towarzyszy wymyślony przez Andrzeja happening.

Andrzej szuka cały czas przestrzeni dla działalności artystycznej. Szuka ciszy dla własnego wyrazu. Taki spokój odnajduje tutaj, nad Jeziorem Orawskim, gdzie tworzy swoją Galerię nad Jeziorem „Pasterz” nieopodal swojego małego domu nad jeziorem. Tym spokojem dzieli się z nami, zapraszając nas do swojej galerii.

oprac. Karolina Kowalczyk na podstawie opisu katalogu wystawy „Manifest ceraty” (Beata Zalot, Dominika Wachalowicz-Kiersztyn).

**KULTURALNIE TEARTRALNIE
NA ORAWIE**

Zadanie polegało na przygotowaniu widowiska teatralnego oraz warsztatów teatralnych i artystycznych o narodowych bohaterach orawskich - Józefinie Mikowej i Piotrze Borowym. W tym roku Orawa obchodzi - 80. rocznicę śmier-

ci Mikowej i 90. śmierci Borowego. W ramach projektu zorganizowano artystyczne warsztaty wokół tematyki orawskich bohaterów:

- Serce dla bohaterów orawskich
- Medal dla bohatera orawskiego
- Drewniane zakładki

- Filcowane proporce

Wszystkie warsztaty prowadzone były przez Elżbietę Kowalczyk z Pracowni Artystycznej „Ewucha” oraz Stowarzyszenia ART Orawa.

Kolejnym elementem były warsztaty teatralne poprowadzone przez znanego krakowskiego aktora Andrzeja Roga. Uczestnicy warsztatów pracowali na gotowym scenariuszu później wystawianego przedstawienia.

3 grudnia natomiast, w Domu Ludowym, wystawiono spektakl pt. „Królowa Orawy” (o którym piszemy powyżej). Spektakl miał nowoczesną formę, wykorzystując multimedia, wizualizację i muzykę.

Głównymi celami projektu było rozbudzenie twórczej aktywności wśród uczestników, zaangażowanie ich w procesy upowszechniania kultury, kształtowanie wartości moralnych i obywatelskich, przywołując autorytety jako wzorce.

(K.K.)

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym
Województwa Małopolskiego

 MAŁOPOLSKA

 Poznaj
Polskę

**POZNAJ POLSKĘ
– EDYCJA 2022**

Gmina Lipnica Wielka otrzymała kolejne dofinansowanie w wysokości 85 000,00 zł, w ramach przedsięwzięcia Ministra Edukacji i Nauki pn. „Poznaj Polskę” – edycja jesienna 2022, na realizację krajowych wycieczek szkolnych o charakterze edukacyjnym dla uczniów szkół podstawowych oraz Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej. Całkowity koszt zadania wynosi 106 250,00 zł, w tym finansowy wkład własny w wysokości 21 250,00 zł.

Celem przedsięwzięcia jest uatrakcyjnienie procesu edukacyjnego dzieci i młodzieży poprzez umożliwienie im poznawania Polski, jej środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków, kultury i historii oraz osiągnięć polskiej nauki. Przedsięwzięcie ma wspomóc realizację podstawy programowej w szkołach, urozmaicić zajęcia lekcyjne, dzięki czemu nauka nabierze praktycznego wymiaru. Otrzymane wsparcie finansowe pozwoli naszym uczniom poznać kolejne miasta i obiekty naszego pięknego kraju, takie jak: Warszawa, Wrocław, Kraków, Wadowice i Pszczyna. Życzymy kolejnych niezapomnianych wrażeń naszym uczniom.

M. Michalak

ORAWSKI ROK OBRZĘDOWY

Zadanie składało się z poszczególnych części składowych:

1. Wielkopostne warsztaty rękodzieła i śpiewu: dzieci i młodzież tworzyły pod okiem twórców ludowych i instruktorów rekwizyty związane z obrzędami wielkopostnymi. Na warsztatach uczestnicy wykonali wielkopostne „śmiertecki” oraz mniejsze laleczki; nauczyli się, również wielkopostnej pieśni „Śła śmiertecka z miasta”.

2. Warsztaty rękodzieła i gry na piszczałce wielkopostnej: uczestnicy, młodzież i dorośli, w trakcie warsztatów poznali zasady tworzenia i wykonywania tradycyjnej piszczałki wielkopostnej - instrumentu charakterystycznego dla Górnej Orawy oraz sposobu grania na nim.
3. Warsztaty malowania na szkle: dzieci poznały technikę malowania na szkle, cechy orawskiego malowania na szkle.
4. Wielopokoleniowe warsztaty śpiewu obrzędowego: Warsztaty śpiewu orawskiego dla dzieci i młodzieży - nauka tradycyjnego śpiewu orawskiego indywidualnego i grupowego; głównym celem zajęć było „rozśpiewanie” uczestników oraz zapoznanie ich z bogactwem tradycji wykonywania obrzędowych pieśni orawskich.
5. Warsztaty bibułkarstwa - bibułkarstwo to nieodłączny element orawskiej tradycji związane z obyczajowością regionu. Na zajęciach uczestnicy poznali zasady wykonywania tradycyjnych ozdób z bibuły i krepiny z zastosowaniem tradycyjnych materiałów, technik i wzorów.
6. Wystawa plenerowa, która obrazuje obrzędowość doroczną, różne jej elementy. Wystawa była dostępna dla zwiedzających nieodpłatnie - zarówno dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Orawę.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska. Edycja 2022.

(K.K.)

 Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

 NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: EtnoPolska. Edycja 2022

MOBILNE CENTRUM EDUKACJI TURYSTYCZNA SZKOŁA W GMINIE LIPNICA WIELKA

Edukacja wcale nie musi być nudna! Przekonali się o tym uczniowie ze wszystkich lipnickich szkół podstawowych, którzy w dniach 26-27.09.2022 roku mieli okazję poznać atrakcje Mobilnego Centrum Edukacji – Turystyczna Szkoła.

Projekt MCETS jest zainaugurowany przez Polską Organizację Turystyczną mający na celu promocję polskiej turystyki wśród dzieci oraz promocję Polskiego Bonu Turystycznego. Inicjatywa adresowana jest do młodzieży szkolnej szkół podstawowych. Program uczy i bawi, a głównym jego założeniem jest pokazanie atrakcji turystycznych w Polsce oraz edukacja w zakresie bezpiecznego podróżowania.

Uczniów przywitał robot humanoidalny o imieniu Pepper, który zaprezentował stoiska oraz zatańczył i zagrał z dziećmi w kalambury. Przygotowanych zostało siedem stref, w których odwiedzający mogli m.in. skorzystać z aplikacji wykorzystujących augmented reality, stołów multimedialnych, tabletów z aplikacjami, czy rozwiązań

virtual reality pozwalających na wirtualne zwiedzanie ciekawych miejsc. Uczestnicy mogli sprawdzić swoją wiedzę na temat najważniejszych atrakcji turystycznych, wziąć udział w wyścigu rowerowym, usiąść w kajaku, nauczyć się poprawnie kompletować plecak na kajakową lub górską wyprawę. Na nurtujące pytania dzieci odpowiadali animatorzy, którzy chętnie pomagali w korzystaniu z dostępnych atrakcji. Jedną ze

stref została przygotowana przez Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (GOPR). Ratownicy zapoznali młodych turystów z zasadami zachowania w górach oraz udzielania pierwszej pomocy.

Jest nam niezmiernie miło, iż Mobilne Centrum Edukacji – Turystyczna Szkoła odwiedziło naszą gminę.

M. Michalak

AKTYWNA TABLICA W GMINIE LIPNICA WIELKA

W 2022 roku realizowana jest kolejna edycja Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych „Aktywna tablica” na lata 2020-2024. Szkoła podstawowa kształcąca uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami mogła wnioskować o udzielenie wsparcia finansowego w wysokości do 35 000 zł natomiast wkład własny gminy wynosi 8 750,00 zł.

W tym roku dofinansowanie w maksymalnej wysokości otrzymała Szkoła Podstawowa nr 4 im. dra Emila Kowalczyka w Lipnicy Wielkiej.

Pozyskane środki zostaną przeznaczone na zakup pomocy dydaktycznych oraz narzędzi do terapii dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych, a tym samym możliwość wykorzystania nowych technologii w procesie kształcenia, będą niezwykle korzystne dla różnych aspektów rozwoju kompetencji oraz umiejętności uczniów i nauczycieli.

M. Michalak

WYNIKI KONKURSU LITERACKIEGO „JÓZEFA MIKOWA – KRÓLOWA ORAWY”

Protokół obrad Jury Konkursu Literackiego „Józefa Mikowa – Królowa Orawy”

Jury w składzie:

- Poetka, regionalistka Wanda Szado-Kudasikowa – Przewodnicząca jury
- Językoznawca dr Artur Czesak
- Polonistka, regionalistka dr Barbara Zgama
- Poeta, regionalista Robert Kowalczyk

Na konkurs w kategorii proza nadesłano jeden utwór, w kategorii poezja nadesłano 15 utworów. Udział w nim wzięło 16 autorów.

Komisja postanowiła przyznać następujące miejsca:

KATEGORIA POEZJA:

I miejsce p. Agnieszki Mędrzak-Sikora za wiersze „Prawie litania”, „Plan”, „Ona i on”

II miejsce ex aequo p. Mirosław Kowalski za wiersz „Rysim tropem”

p. Mariola Kruszewska za wiersz „Królowa Józefina”

III miejsce p. Katarzyna Mańka-Malara za wiersz bez tytułu *a gdy spytają milczenie będę*

Wyróżnienia

Anna Piliszewska za wiersz „Biełaso”

Tadeusz Dejnecki za wiersz „Józefo Mikowa”

Krzysztof Abraszewski za wiersz „Pukanie”

KATEGORIA PROZA

II miejsce Anna Kokot-Nowak za utwór „Influencerka heroizmu”

UWAGI

Cieszy fakt, że orawski konkurs, a przede wszystkim jego bohaterka zainteresowały poetów z różnych stron Polski.

Nagrodzony utwór w kategorii proza jest ciekawą próbą porównania przedwojennej działalności patriotycznej i społecznej z działalnością współczesną w mediach społecznościowych.

W wierszach orawska patriotka została przedstawiona w różnorodny sposób: jest jej życiorys, męczeństwo, przesłuchanie, działalność społeczna, jej obecność po śmierci tu na ziemi, Orawa i jej przyroda itd.

Z osobami nagrodzonymi Organizatorzy skontaktują się w sprawach przekazania nagród.

Poniżej przedstawiamy wiersze, które zdobyły I miejsce w konkursie autorstwa p. Agnieszki Mędrzak-Sikory „Prawie litania”, „Plan”, „Ona i on”

Plan

Nie mów mi, jak długo mam żyć, cierpieć.
Wiem najlepiej
Rany są jeszcze zbyt płytkie, za mało bolesne.
Muszą nadejść kolejne uderzenia
(żadnego imienia i nazwiska),
kolejne drwiny i plucie prosto w twarz
(żadnego adresu i kontaktu),
kopniaki, wyrywanie włosów i paznokci
(żadnych pseudonimów),
długie godziny na stojąco, o głodzie.
Nie mów mi, bo i ja nie powiem.
Ani słowa.
Ani pół szeptu.
Tylko cisza może ich uratować.

Ona i on

Ileż można?
Wiele – najważniejsze, że razem.
Dlatego chór i teatr,
dlatego orkiestra. Donośne dźwięki
trąb, trąbek, jakiś klarnet i bęben.
Poza tym pszczoły – cierpliwość niemal koronkowa,
późnoletnie miodobrania.
A jeszcze szczepienie dziczek – wszystko z dobrego serca,
dla ludzi, tak po prostu.
Dlatego Dom Ludowy, a w nim biblioteka
(błogosławione 483 książki). Wszystko na wagę złota.
Maj '41 zabolął najmocniej.
Skończyło się **razem**.
Na tyle im pozwolono.

Prawie litania

Twoich fotografii zostało tak niewiele.
Zachłannie wpatruję się w ocalone,
próbując wyobrazić sobie oczy, o których
ktoś napisał **niebieskosiwie**.
Niebanalne jak cała ty.
Moje kolana same chcą przed tobą klękać,
być nisko jak czarna borówka i niedźwiedzi czosnek
na dolnym reglu Babiej Góry.
A kiedy myślę, jak wrastałaś w tę ziemię -
dzień po dniu coraz mocniej – czy robią się mokre.
Może to topniejący wiosną śnieg.
Może lipnicki wiatr.
Przecież nie lzy.

rys. Jassica Karkoszka

WIEŚCI ZE SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 IM. J. I E. MIKÓW

KOMUNIKACJA BEZ PRZEMOCY

20 października 2022 r. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Józefiny i Emila Mików gościła Teatr Edukacyjny z występem zatytułowanym „Komunikacja bez przemocy”. W trakcie przedstawienia uczniowie mieli możliwość przypomnieć sobie znaczenie pojęć takich jak komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, plotka, gest, konflikt oraz przemoc.

Temat komunikacji bez przemocy został wyjaśniony najmłodszym widzom (klasy 1-4) poprzez „podróż w czasie”. Miała ona na celu zestawienie dwóch zupełnie różnych sposobów komunikacji, tj. tych z czasów przeszłych, w których porozumiewano się bez telefonów komórkowych czy Internetu, oraz współczesnych, przesączonych coraz nowszymi technologiami. Istotne było przekazanie uczniom jak ważna i wyjątkowa jest bezpośrednia rozmowa z drugim człowiekiem, wolna od wulgaryzmów, przemocy, oceniania czy pozbawiona empatii. Na koniec występu dzieci brały udział w zabawach, podsumowujących spotkanie.

Nieco starszych widzów (klasy 5-8) aktorzy zabrali w „podróż po świecie” wiodącą szlakami różnych form porozumienia. Poprzez przedstawiane scenki zaprezentowano uczniom, jak ważne jest to, co przekazujemy drugiej osobie, ale również w jaki sposób to robimy.

Spotkanie edukacyjne miało na celu uświadomienie dzieciom jak ważna, w dzisiejszych czasach, jest umiejętność komunikacji interpersonalnej, gdziekolwiek jesteśmy i z kimkolwiek rozmawiamy. Istotne było także zwrócenie uwagi uczniów na problem przemocy słownej.

Uczniowie z dużą uwagą i zainteresowaniem nie tylko przyswajali wiedzę, ale również miło spędzili czas.

Justyna Kulawiak

W NAS WZÓR MUSI POWSTAĆ

Józefina Machay – Mikowa i Emil Mika to zasłużeni działacze społeczni i niepodległościowi. Polacy i Orawianie, którzy na ołtarzu ojczyzny złożyli ofiarę najwyższą - ofiarę ze swojego życia. Mówiąc o ich zasługach, wypełniamy testament Mików zawarty w słowach młodej Józefy Machayówny: „Gromadź w sobie wszystko, co dobre, co szlachetne, co z prawdy zrodzone i z miłości, bo to buduje naszą przyszłość. W nas wzór musi powstać!”

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. Józefiny i Emila Mików uczcili swoich Patronów słowem, pieśnią i muzyką. Koncert rozpoczęła młoda skrzypaczka, intonując melodię „Roty”, następnie wygłoszono wzruszającą gawędę pt. „Józefinka” R. Kowalczyka oraz wiersze: „Co mnie tak dzierzy przy tobie Orawo”, „Imiennikowi” E. Kowalczyka, „Królwo Orawy” K. Kowalczyk i R. Kowalczyka, przeplatane pa-

triotycznymi melodiami granymi przez uczniów na instrumentach oraz śpiewem chóralnym i solowym. Akcentami puentującymi spektakl był wiersz „Na Salwatorze” autorstwa K. Kowalczyk i R. Kowalczyka oraz odśpiewana na stojąco „Rota” – pieśń będąca symbolem niepodległościowych dążeń Polaków pod zaborami. Wykorzystano teksty z publikacji pt.: „Notes Mików” pod redakcją R. Kowalczyka i K. Kowalczyk.

Występujący w spektaklu uczniowie bardzo się zaangażowali i pięknie zaprezentowali swoje talenty. Zasłużenie otrzymali gratulacje od pani dyrektor Edyty Mikłusiak oraz ogromne brawa od kolegów i koleżanek.

Anna Cymerman, Katarzyna Wontorczyk

OLIMPIJCZYK WOJCIECH RZEPISZCZAK

Wojciech Rzepiszczak uczeń klasy VIII Szkoły Podstawowej nr 2 im. Józefiny i Emila Mików wziął udział w czterech konkursach organizowanych przez Małopolskiego Kuratora Oświaty. Każdy z tych konkursów składa się z trzech eta-

pów: szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego. Najważniejszym celem konkursów jest rozbudzenie naukowej pasji uczniów, poszerzenie wiadomości i umiejętności z różnych przedmiotów oraz rozwijanie zainteresowań poznawczych i uzdolnień uczniów.

Wojciech zakwalifikował się do etapów rejonowych: Małopolskiego Konkursu Geograficznego, Małopolskiego Konkursu Historycznego, Małopolskiego Konkursu Chemicznego i Małopolskiego Konkursu z Fizyki. We wszystkich tych konkursach osiągnął bardzo wysokie wyniki. Swoje wyjątkowe sukcesy Wojciech zawdzięcza ciężkiej pracy, systematyczności, wytrwałości i pasji.

Ponadto w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Chemicznej dla uczniów szkół podstawowych Wojciech przeszedł do kolejnego etapu.

Uczniowi gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów.

*Bogusława Hetmańska,
Edyta Mikłusiak*

KREATYWNY UMYSŁ

Od września do grudnia br. w Szkole Podstawowej nr 2 im. Józefiny i Emila Mików realizowana jest innowacja pedagogiczna „Kreatywny umysł” – podniesienie kompetencji uczenia się.

W innowacji biorą udział chętni uczniowie z klasy 5 oraz 6. Innowacja „Kreatywny umysł” jest odpowiedzią na wyzwania, jakie stawia współczesny świat młodym ludziom. Obecnie, w dobie ciągłego rozwoju technologicznego, kompetencjami przyszłości są kreatywność i umiejętność uczenia się nowych rzeczy. Głównym celem innowacji jest podniesienie kompetencji uczenia się poprzez zapoznanie uczniów z technikami wspomagającymi efektywną naukę oraz rozwój kompetencji przyszłości: kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości.

Uczniowie biorący udział w innowacji są bardzo zainteresowani tematyką zajęć i aktywnie oraz z zaangażowaniem biorą udział w ćwiczeniach.

Justyna Kulawiak

OGÓLNOPOLSKI PROJEKT EDUKACYJNO – SPOŁECZNY „KAŻDY INNY – WSZYSCY RÓWNI”

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Józefiny i Emila Mików w roku szkolnym 2022/2023 przystąpiła do Ogólnopolskiego Projektu Edukacyjno – Społecznego „Každy inny – wszyscy równi”. Koordynatorem projektu w szkole jest pedagog Justyna Kulawiak. Celem projektu jest przede wszystkim uwrażliwienie na obecność i potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rozwijanie empatii oraz likwidowanie uprzedzeń na temat osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu szkoła wykonała już kilka zadań.

We wrześniu gościliśmy Prezes Polskiego Związku Niewidomych z Nowego Targu, panią Annę Tylkę wraz z niewidomym podopiecznym. Na spotkaniu uczniowie dowiedzieli się jak funkcjonują osoby słabowidzące i niewidome, jakie mają trudności oraz w jaki sposób można im pomóc. Dodatkowo nasz gość pokazał różne przyrządy, które ułatwiają życie osobom niewidomym takie jak czytnik kolorów, czujnik cieczy, igły samonawlekające, książkę napisaną brajlem itp. Uczniowie mogli zadawać pytania niewidomemu chłopcu, który chętnie

opowiadał o swoim życiu. Spotkanie wywarło na uczniach duże wrażenie. Po spotkaniu przeprowadziliśmy zbiórkę pieniędzy na potrzeby Polskiego Związku Niewidomych.

W październiku obchodziliśmy Międzynarodowy Dzień Głuchych i Języka Migowego. Z tej okazji dzieci najmłodsze uczyły się migać słowa „Piosenki powitalnej”. Pozostali uczniowie również mieli okazję nauczyć się podstawowych znaków w języku migowym: klasy I-III podczas zajęć lekcyjnych a klasy IV - VIII na przerwach.

W listopadzie odbył się konkurs plastyczno-techniczny „Wypukła książka”. Konkurs skierowany był dla uczniów z kl. IV - VIII. Zadaniem konkursowym było własnoręczne wykonanie książki zawierającej „wypukłe elementy” przydatnej dla osób z wadą wzroku. W otaczającej nas rzeczywistości, w zgiełku i zabieganiu codziennego dnia, bardzo często zapominamy o tych, którzy mogą nas potrzebować. Poprzez konkurs zwróciliśmy uwagę uczniów naszej szkoły na potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z niepełnosprawnością wzroku). Zwyczajnie książki zostały przekazane do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego „Barka” w Jabłonce z okazji obchodzonego dnia 3 grudnia Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych.

Projekt będzie trwał do końca maja, więc uczniowie mają jeszcze dużo czasu na wykonanie interesujących, poszerzających horyzonty zadań.

Justyna Kulawiak

SZKOLNE SPRAWY SP1

Jesienne miesiące obfitowały w naszej szkole w ciekawe i wartościowe wydarzenia. Poniżej przegląd najważniejszych z nich. W październiku uczniowie poznawali Polskę – odbyły się liczne wycieczki, a każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Dzieci z oddziału przedszkolnego obejrzały baśń o kocie w butach na scenie Teatru Lalek Rabcio w Rabce Zdroju. Zwiedziły również park zdrojowy, były przed pomnikami świętego Mikołaja oraz świętego Jana Pawła II. Uczniowie klas 4 – 8 uczestniczyli w wycieczce do Warszawy, zorganizowanej w ramach programu rządowego Poznaj Polskę. Na długo pozostaną w pamięci uliczki, place i kościoły stolicy, a także zwiedzane kolejno miejsca, m.in.: Sejm i Parlament RP, Muzeum Powstania Warszawskiego, Powązki, Łazienki Królewskie, kompleks Starego Miasta, Centrum Nauki Kopernik, Stadion Narodowy czy Świątynia Opatrzności Bożej. Miłą niespodzianką dla uczniów było spotkanie z panem Edwardem Siarką – posłem na Sejm RP. W ramach tego samego programu uczniowie klas I – III zwiedzili Kraków: Rynek i jego zabytki, Centrum Nauki i Zmysłów WOMAJ i Ogród Botaniczny. Ważnym wydarzeniem był również coroczny udział szkoły w akcji Sprzątanie Świata, w której wykazali się uczniowie oddziału przedszkolnego oraz kl. I i II. Doszli oni do smutnego wniosku, że wszystkie śmieci są niechlubnym dziełem człowieka. Aby uczcić Dzień Edukacji Narodowej, uczniowie przygotowali dla swoich nauczycieli oraz pracowników obsługi piękną akademię, w której dziękowali „Za ich troskę i trud”. W tym czasie również ważne wydarzenie w swoim młodym życiu przeżyli pierwszoklasiści: złożyli oni uroczyste ślubowanie pilnie zdobywać wiedzę i być godnym uczniem Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Świętej Jadwigi Królowej. Do świata nauki uczniowie płynęli statkiem, przyświecały im słowa: „Ocean wiedzy zdobywamy, nieznanne wyspy przemierzamy”, a kapitańską czapkę założył dyrektor szkoły pan Łukasz Kłozyk. Nadszedł

listopad, a wraz z nim obchody odzyskania przez Polskę Niepodległości. Uroczystą akademię pod hasłem „Do Ciebie Polsko” przygotowali uczniowie klas II i V. Największą ciekawość zgromadzonych wywołała inscenizacja obrazująca zniewolenie Polski przez zaborców oraz moment odzyskania wolności przez nasz kraj po 123 latach niewoli. Obchodom towarzyszył koncert pieśni patriotycznych w ramach projektu Biało-Czerwona Orawa w wykonaniu poszczególnych klas, wszystkie postarały się przygotować piękną

prezentację. Była to prawdziwa rewia talentów. Ogromne emocje wywołało spotkanie z druhami Ochotniczej Straży Pożarnej w Murowanicy. Dzieci ochotczo zgłębiały tajniki służby strażackiej i wiedzy o udzielaniu pierwszej pomocy, a przede wszystkim obejrzały z bliska nowoczesny wóz strażacki wraz z wyposażeniem. Październik to również miesiąc licznych konkursów, w których również wykazali się nasi uczniowie. W szkolnym konkursie Mistrzem Tabliczki Mnożenia 2022 został uczeń klasy VI Adam Neupauer. Kilkunastu

uczniów wzięło udział w ogólnopolskim konkursie Orzeł Ortograficzny. Kilku uczniów wzięło również udział w przedmiotowych konkursach kuratorskich, Julia Pawlak z kl. VII dostała się do etapu rejonowego Małopolskiego Konkursu Języka Polskiego. Do etapu rejonowego zakwalifikowali się uczniowie klasy VIII: Jakub Kamać do Małopolskiego Konkursu Języka Angielskiego. Dominik Tometzak do Małopolskiego Konkursu Matematycznego, Maksymilian Kmieciak do Małopolskiego Konkursu Historycznego. Również dużym sukcesem

zakończył się start naszych uczniów w Biblijnym Konkursie Tematycznym „Z Dobrą Nowiną przez życie – Ewangelia według św. Jana” dla uczniów szkół podstawowych, gdzie do etapu rejonowego zakwalifikowali się Krystian Gombarczyk z kl. IV oraz Wiktoria Michalak z kl. V. Gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów!

Skrót wydarzeń przygotowała Anna Cymerman

WYDARZENIA W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. BŁ. JANA PAWŁA II W KICZORACH

KONCERT PATRIOTYCZNY W RAMACH PROJEKTU BIAŁO-CZERWONA ORAWA

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Kiczorach w listopadzie uczestniczyli w *Projekcie Biało- Czerwona Orawa*, który realizowany był przez Stowarzyszenie Lipnica Wielka na Orawie przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

W ramach projektu prowadzono dla chętnych uczniów klas I-V zajęcia patriotyczne, których głównym celem było kształtowanie postaw patriotycznych oraz poznanie symboli narodowych, wybitnych postaci związanych z historią Polski i Orawy. Uczniowie poznali historię Polski oraz Orawy, zostały im przybliżone sylwet-

ległości oraz przyłączeniu Orawy do Polski.

Ponadto 25 listopada zorganizowano Quiz Wiedzy Historycznej w dwóch kategoriach wiekowych - dla uczniów klas I-III i dla uczniów klas IV- VIII. Mistrzem kategorii młodszej został Maximilian Komperda, uczeń klasy III, a w kategorii starszej uczennica kl. V- Marika Wójciak. W quizie uczniowie wykazali się dużym zasobem wiedzy w ramach realizowanych zagadnień. Koordynatorem projektu była p. Maria Flaszczyńska.

Podsumowaniem projektu było zorganizowanie 30 listopada koncertu patriotycznego *Biało- Czerwona Orawa*, podczas którego uczniowie biorący udział w projekcie przygotowali inscenizację gawędy „Stropienie Piotra Borowego” Ireny Grobarczyk oraz wiersze i piosenki patriotyczne. Na zakończenie koncertu odśpiewano *Rotę Spisko- Orawską*.

Na uroczystość przybyli przedstawiciele Urzędu Gminy: Sekretarz Gminy - Jan Kuliga oraz Dyrektor CUW- u Marzena Michalak oraz społeczność lokalna z uczniami i nauczycielami na czele.

W ramach realizowanego projektu szkoła wzbogaciła się o patriotyczne pomoce dydaktyczne oraz o nowy maszt flagowy, który sfinansowany był przez Stowarzyszenie Lipnica Wielka na Orawie przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

UROCZYSTE OBCHODY DNIA PATRONA SZKOŁY I X ROCZNICY NADANIA IMIENIA SZKOLE

21 października 2022, jak co roku, społeczność uczniowska Szkoły Podstawowej w Kiczorach po raz kolejny uczciła swojego Wielkiego Patrona Świętego Jana Pawła II.

W tym dniu wszyscy uczniowie wraz z nauczycielami, rodzicami i zaproszonymi gośćmi uczestniczyli w uroczystej Mszy św. w Kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w Kiczorach. Mszę św. odprawił ks. kan. Jerzy Bargiel, zaś kazanie wygłosił ks. Bartłomiej Małek, który wzywał zgromadzonych do czerpania wzorca z Patrona szkoły i naśladowaniu go na każdym etapie swojego życia. W uroczystej Mszy Św. brali udział przedstawiciele władz gminy: Wójt Gminy – Mateusz Lichosyt, Sekretarz Gminy- Jan Kuliga oraz Dyrektor Centrum Usług Wspólnych - Marzena Michalak. Zaproszenie na uroczyste obchody Dnia Patrona przyjął również sołtys wsi Kiczory - Henryk Kowalczyk.

Po Mszy Św. wszyscy udali się w uroczystym korowodzie za sztandarem, do budynku szkoły, gdzie Pani Dyrektor Dominika Karkoszka po powitaniu wszystkich gości oraz słowie wstępnym oddała głos uczniom, którzy przygotowali wzruszającą akademię, upamiętniającą X rocznicę Nadania Imienia Szkole. Tegoroczna akademia przywołała postać św. Jana Pawła II z perspektywy dwóch jego najbliższych współpracowników: ochroniarza-Camillo Cibin oraz osobistego fotografa- Arturo Mari. Uroczysty montaż słowno

M. Flaszczyńska

– muzyczny przeplatany ciekawymi urywkami filmowymi z kazania św. Jana Pawła II, przygotowała klasa II i III pod kierunkiem pani Marii Flaszczyńskiej i ks. Bartłomieja Małka. Niezwykły wyraz artystyczny i wyjątkowa atmosfera tego spotkania została osiągnięta dzięki wielkiemu zaangażowaniu uczniów, którzy prezentując swoje talenty upamiętnili sylwetkę wybitnego rodaka.

Kolejnym punktem uroczystości było rozstrzygnięcie Szkolnego Konkursu Plastycznego pt. „Jan Paweł II i jego podróże”. Wszystkie prace, które wpłynęły, zachwycały swoją niezwykłą wymową i treścią. I miejsce zajęła Anna Faron z kl. 0, II miejsce zajęła – Maximilian Komperda z kl. III, zaś III miejsce przypadło Antoninie Bandyk, z klasy II. Prace uczniów stanowiły również scenografię uroczystości. Dla uczniów klas starszych IV-VIII został przygotowany szkolny konkurs wiedzy o Janie Pawle II, w którym I miejsce zajął: Bartosz Gnida z kl. IV, II miejsce zajęła Amelia Słaby z klasy VIII, a na III miejscu uplasowała się – Małgorzata Gnida z kl. VIII.

Podczas uroczystości Sekretarz Gminy Lipnica Wielka – pan Jan Kuliga w swoich słowach zwrócił uwagę na wartości, którymi powinniśmy się kierować w życiu. Również ks. Proboszcz gratulował uczniom występu i postaci Patrona. Na zakończenie Dyrektor Szkoły pani Dominika Karkoszka podziękowała wszystkim gościom za przybycie, występującym

uczniom i życzyła zgromadzonym, aby mądrze kierowali własnym życiem i czynili dobro. Po raz kolejny uczniowie udowodnili, że Święty Jan Paweł II jest wciąż obecny w ich sercach. To właśnie dla Niego pragną zbudować z własnego życia dzieło sztuki i chcą podążać przez życie drogą przykazań Bożych.

Gabriela Zgama

WYCIECZKA KLAS I-III DO WADOWIC

W ramach projektu „Poznaj Polskę”, uczniowie klas I – III ze Szkoły Podstawowej w Kiczorach zwiedzali Wadowice – rodzinne miasto Św. Jana Pawła II. Wycieczka została zrealizowana w ramach programu „Poznaj Polskę” i dofinansowana przez Ministra Edukacji i Nauki.

W godzinach rannych udaliśmy się do Wadowic – miasta urodzin Karola Wojtyły. Zwiedziliśmy *Dom Rodziny Ojca Świętego Jana Pawła II* – muzeum biograficzne papieża Jana Pawła II mieszczące się w jego domu rodzinnym. Muzeum zaprojektowane jest w formie interaktywnej i przedstawione są tam najważniejsze wydarzenia z życia papieża od narodzin aż do śmierci. Tu w bardzo ciekawy sposób, przechodząc przez poszczególne pomieszczenia, poznaliśmy życie Papieża Polaka „od kołyski do kanonizacji”. Usłyszeliśmy, jak bardzo Papież kochał młodzież, jakie pokładał w niej wielkie nadzieje i wtedy w nas rodziło się pragnienie, by Go nie zawieść. Następnie zwiedziliśmy znajdującą się obok bazylikę, w której

podziwialiśmy znaną chrzcielnicę – miejsce chrztu Karola Wojtyły.

Ostatnim etapem naszej wycieczki było zwiedzanie Wadowic kolejką. Zobaczyliśmy najważniejsze miejsca związane z Karolem Wojtyłą m.in. szkołę, do której uczęszczał. Naszą przygodę z Wadowicami zakończyliśmy pysznym

obiadem w restauracji *Cud, malina*. Sądząc po pustych talerzach, obiad wszystkim smakował.

Zadowoleni wróciliśmy wieczorem do Kiczor, dumni z Jana Pawła II, papieża – Polaka i zainspirowani jego życiem do robienia rzeczy wielkich i ambitnych.

Gabriela Zgama

DZIEŃ PIŻAMY W SZKOLE I PRZEDSZKOLU W KICZORACH

Dnia 28 listopada 2022 r. obchodziliśmy w Szkole Podstawowej w Kiczorach Dzień Piżamy. Tego dnia wiele osób dołączyło się do charytatywnej akcji, przebijając się w piżamę, szla-

frok lub kapie. Każdy, kto miał ochotę mógł w tym dniu paradować po szkole w ciepłutkiej i mięciutkiej piżamie.

Dzień Piżamy to przede wszystkim dzień zwrócenia uwagi na zdrowie i empatię. Akcja ta jest zainicjowana przez Fundację "Gdy liczy się czas". Dlaczego piżama? – ponieważ to standardowe ubranie chorych dzieci. W klasach odbywały się pogadanki związane z tematem, a chętni mogli kupić za symboliczną kwotę coś słodkiego lub wrzucić datek do puszek, wspierając tym samym chore dzieci na oddziałach onkologii.

Dziękujemy rodzicom uczniów oraz Publicznego Przedszkola w Kiczorach, dzięki którym hojności wspólnie zbieraliśmy piękną sumę dla dzieci onkologicznych.

Pamiętajmy, że dobro wraca!

Gabriela Zgama

XVIII GMINNY RAJD TURYSTYCZNY IM. PIOTRA BOROWEGO – ŚCIEŻKAMI I SZLAKAMI BABIEJ GÓRY

W dniu 12 października 2022 roku zorganizowano XVIII Gminny Rajd Turystyczny im. Piotra Borowego – Ścieżkami i Szlakami Babiej Góry. Wyjątkowość Rajdu podkreślała okrągła, 90 rocznica śmierci Piotra Borowego, nazywanego „Apostofem Orawy” – patrona naszego rajdu.

Szkoły podstawowe z naszej gminy przemierzały trasy granic państwa i spotkały się przy Źródle Piotra Borowego, gdzie było zakończenie rajdu. Natomiast Liceum i pracownicy Urzędu Gminy, zdobywali szczyt Babiej Góry. Pamiątkowe dyplomy oraz gadzety wręczył w imieniu organizatorów Zastępca Wójta Gminy Lipnica Wielka Jakub Dyrzc.

W tegorocznym rajdzie wzięło udział ok. 310 uczestników ze wszystkich szkół naszej gminy, którym serdecznie dziękujemy, szczególnie opiekunom i dyrektorom szkół. Dziękujemy również Bistro Szary Wilk za przygotowanie posiłku dla uczestników.

Organizatorem Rajdu był Wójt Gminy Lipnica Wielka oraz Gminne Centrum Kultury, a współorganizatorami Szkoły Gminy Lipnica Wielka.

fot. Szkoła Podstawowa Nr 2, Nr 1, Nr 4 w Lipnicy Wielkiej, Jan Kuliga oraz GCK

(K.K.)

MARYSIA Z POLANY

ARTYKUŁ POŚWIĘCONY ŚP. MARII ZIEMBIE Z PIASKOWEJ POLANY

W Lipnicy Wielkiej, w dolnej części wsi, oddalony od drogi wojewódzkiej około 1,5 kilometra, znajduje się cudowny zakątek - miejscem tym jest Piaskowa Polana, zwana również przez miejscowych Niżną Polaną oraz Marysiną Polaną. Drogowskazem do niej jest stojąca na rozwidleniu wyrzeźbiona figura Marysi, która gestem prawej ręki zaprasza na swoją Polanę.

Maria Ziemia

Sami lipczanie bardzo kochają to miejsce, które z roku na rok przyciąga coraz większe rzesze turystów.

Za czasów węgierskich i II wojny światowej, pielgrzymi z Lipnicy Wielkiej udający się na odpust do Bobrowa „Na Zielną” głównie z Przywarówki, wybierali najkrótszą drogę. Szli Krzywaniem przechodząc popod „Feryncowom Polanom” (Styrułową) i „Wicyntowom Polanom” (Piaskową). Nazwa „Marysina Polana” jest nazwą najmłodszą, przyjętą po roku 1990. ubiegłego wieku.

Zważywszy na przyrodniczo - krajobrazową wyjątkowość i niepowtarzalność tego zakątka, postanowiliśmy przybliżyć historię Marysi Ziembowej – ostatniej rodowej właścicielki tej ziemi.

Maria Ziemia urodziła się 16 września 1911 r. w Lipnicy Wielkiej. Jej rodzicami byli: Wincenty Ziemia (ur. 22.01.1870 r.) i Karolina z domu Rokicka (ur. 16.04.1880 r.). Marysia przez całe swoje życie zamieszkiwała na swojej ojcowiznie, Piaskowej Polanie, gdzie się urodziła.

Dom rodzinny Ziembów był okazały, z numerem 73 – duża, bogata, orawska chałupa jak się zwykło było mówić „na dwa końce” połączona „na piyncine” z zabudowaniami gospodarczymi. Marysia od dziecka gospodarowała razem z rodzicami na swojej Polanie, którą tak bardzo kochała, uprawiając ziemię, wykonując prace gospodarskie i domowe. Była osobą skrytą, spokojną, pracowitą i bardzo odważną - skora do pomocy innym.

Rodzice Marysi byli zamożnymi ludźmi tzw. „hrubymi

gazdami”, posiadali bowiem wraz z gruntem leśnym około dziesięciu hektarów urodzajnej ziemi.

Marysia była jedynaczką, gdyż dwoje jej rodzeństwa zmarło po urodzeniu, a siostra Anna przeżyła trzy miesiące. Pochodziła z bogatego domu, toteż miała wielu adoratorów. Jednym z nich był kawaler z Bobrowa, którego sobie upodobała. W latach czterdziestych ubiegłego wieku, w okresie II wojny światowej, Polska Orawa należała do utworzonego przez Adolfa Hitlera państwa słowackiego. Zarówno Piaskowa Polana jak też pobliski Bobrów znajdowały się w granicach Słowacji. Kawaler ten przed zaręczynami przewiózł znaczną część majątku ruchomego Ziembów do Bobrowa. Z końcem wojny została ustalona granica państwa między Polską a Czechosłowacją, w związku z czym część Orawy, w tym Polana, wróciły do państwa polskiego. Tak więc Marysia została w Polsce, a kawaler w Bobrowie. Marysia do Bobrowa przenieść się nie chciała. Do wesela nigdy nie doszło. Po tym zdarzeniu zamknęła się w sobie.

W roku 1942 Maria Ziemia była chrestną matką dla pani Józefiny Karlak, której rodzice byli spokrewnieni z rodzicami Marysi. Pani Józefina wspomina: „Na Polanie było wielkie bogactwo. W latach 50-tych i później moi rodzice Anna i Karol Karlak razem ze mną, małą Józją, bardzo często przebywali na Polanie Ziembów pomagając w pracach rolnych i gospodarskich. Marysia umiała pisać i czytać. W domu Ziembów znajdowały się książki religijne oraz gazety. Dzięki czytaniu gazet a także kontaktom z ludźmi orientowała się w wydarzeniach w kraju i za granicą. Odznaczała się doskonałą pamięcią. Po śmierci rodziców, w późniejszych latach pani Józefina wraz z mężem Wendelinem wspomagała swoją chrestną matkę żywnością i ubiorem. Także podczas choroby (odmrożenie nóg) Marysia zamieszkała u swojej chrześnicy w Lipnicy Wielkiej, która się nią opiekowała. Pani Józia wraca pamięcią do bardzo odległych czasów kiedy to Marysia niejednokrotnie uczestniczyła

*Karolina Ziemia
zd. Rokicka, matka Marysi*

Marysia rozmawia Hanną Priedl i Tomaszem Nowalnickiem, 1983 r.

w roratach i Pasterce Bożonarodzeniowej, w kościele w Lipnicy Wielkiej. W śnieżne i mroźne zimy na roraty (niecodziennie) oraz Pasterkę przychodziła pieszo i również pieszo wracała na Polanę. W późniejszym okresie podwożono ją drogą publiczną do drogi wiodącej na Polanę”.

Marysia, jej rodzice, a także stryj z rodziną mieszkający na sąsiedniej Styrułowej Polanie (Ziembowej) do „dziedziny” udawali się utartymi szlakami tzw. ziymbowymi chodnickami, którymi nie sposób było zabłądzić, a które to lipniczanie znali i znają, bowiem korzystają z nich po dziś dzień.

Co niedzielę i w święta kościelne, mieszkanka z Polany udawała się do wsi, jak zwykła była mawiać do „dziedziny”, by uczestniczyć we mszy świętej. Po nabożeństwie niejednokrotnie była zapraszana przez siostry zakonne w gościnę, odwiedzała często dom Rąbalek i późnym wieczorem, prawie nocą, wracała na Polanę. Czasami korzystała z noclegu u sióstr zakonnych, w większości zdarzeń wracała do domu. Zjawiając się w Lipnicy zawsze ciekawiły ją wiadomości, zwykła była pytać napotkanych ludzi: „co nowego we wsi”.

W latach 60-tych po śmierci rodziców przez pewien okres u Marysi pracowała służąca z Piekelnika, która pomagała jej prowadzić gospodarstwo rolne i domowe. W podeszłym już wieku Marysia swoją zagrodę wiodła po swojemu. W obróbcę pola wokół domu posługiwała się swoimi krowami, często pracowała nocą, w dzień zaś nierzadko z własnej chęci pomagała na polu innych gospodarzy.

Mieszkankę Polany odwiedzali gospodarze mający w pobliżu swoje pastwiska, ziemie uprawne czy grunty leśne, służąc pomocą, szczególnie z Murowanicy. Na posesję Marysi zachodzili także inni mieszkańcy Lipnicy Wielkiej udający się na bacówkę w Krzywaniu oraz turyści. Względem

odwiedzających ją ludzi była zawsze gościnna, ale też czujna i nieufna. Tak jak i jej rodzice częstowała przybyszów mlekiem, owocami i niezwykle dobrą, źródlaną wodą pochodzącą z jej studni. Była dogłębnie zasymilowana z otaczającą ją przyrodą, lasem i zwierzętami.

Pani Maria Janowiak wspomina jak przez swoje dzieci posyłała Marysi na Polanę paczki na Boże Narodzenie. Jak to w stanie wojennym bywało, patrol wojskowy kontrolował zarówno dzieci jak i zawartość paczek.

Maria Ziemba zmarła dnia 09 stycznia 1992 roku w domu Sióstr Albertynek w Lipnicy Wielkiej. Wraz z rodzicami Wincentym i Karoliną spoczywa na cmentarzu parafialnym w Lipnicy Wielkiej.

Wincenty Ziemba s. Ferenc Ziemba i Rozalii Michała, zmarł 3 maja 1951 roku, mając 81 lat.

Maria Ziemba na swoim polu

fol. L. Sowiński

Emil Żemba krewny Marysi

Karolina Ziemba c. Józefa Rokickiego i Marii Skoczyk-zmarła 12 października 1956 r. w wieku 76 lat.

Dzisiaj Marysi już nie ma, jej domu również. Pozostały po nim fragmenty fundamentu i piwnicy. O jej bytowaniu, oraz jej przodków „Na Piaskowej Polanie”, dobitnie świadczą rosnące tam jak dawniej, jesiony, wiekowa jodła oraz drzewa owocowe. Wśród lipniczan wciąż żywa jest pamięć osoby niezwyklej Marysi Ziembry oraz jej rodziny.

Polana Marysi podobnie

jak ongiś tak i dzisiaj fascynuje i olśniewa swym pięknem. Znajdując się w Krzywaniu, jak niegdyś można odwiedzić baczówkę, a na łąkach zobaczyć pasące się owce.

Składamy serdeczne podziękowania Panu Ryszardowi M. Remiszewskiemu za udostępnienie archiwalnych zdjęć ze swoich zbiorów.

Informacje zawarte w powyższym artykule pochodzą głównie od Emila Żemby, krewnego Marii Ziembry oraz innych korespondentów,

a także z przekazów rodzinnych autora tekstu. Osobom tym bardzo dziękujemy za udzielenie wywiadu. Zdajemy sobie sprawę, że temat nie został wyczerpany. Jeżeli ktoś posiada informacje, wspomnienia czy fotografie, prosimy o kontakt z redakcją.

Powyższy artykuł oraz teksty uzupełniające, poświęcone śp. Marii opublikowano z inicjatywy mieszkańca Lipnicy Wielkiej znanego redakcji.

Tekst: Stanisława Kucek

MARYSIA WE WSPOMNIENIACH SIOSTRY PRZEŁOŻONEJ MICHAELI

Pani Maria Ziemba miała bardzo bliski kontakt z siostrami Albertynkami w Lipnicy Wielkiej, zwłaszcza gdy potrzebowała leczenia. Siostry pracujące w środowisku miały nad nią ogólną pieczę. Z Panem Janem Oskwarkiem pogotowiem odwiedzały Marysię na Polanie, dowożąc suchy prowiant. Ogromnym szacunkiem i zaufaniem darzyła ks. proboszcza Bolesława Kołacza, dra Jana Grygierczyka, a u sióstr czuła się jak u rodziny. Gdy była we wsi zawsze wstępowała do nas. Czasem jak zachodziła taka potrzeba to nocowała. Siostry pomagały jej w załatwianiu różnych spraw.

Z biegiem lat Marysia bardzo podupadła na zdrowiu i już nie dawała sobie rady. Dom popadł w ruinę, zimą nie można było tam mieszkać. Na remont domu oferowany przez Gminę nie zgodziła się. Kiedyś to na pewno ten dom był bardzo okazały. Drewniany z białą izbą i kuchnią. Stajnia dla zwierząt, które zawsze chowała.

We wrześniu 1991 r. stan zdrowia znacznie się pogorszył. P. Marysię przewieziono do lekarza Grygierczyka 07.12.1991 r. - nadchodziła zima. Śnieg sypał i było mroźno.

P. Marysia była w ciężkim stanie, bez opieki, byk uwiązany na Polanie. Pan Wójt Adamczyk Franciszek na prośbę siostry Michaeli zapewnił

przewóz dla Marysi i byka do sióstr zakonnych w Lipnicy Wielkiej. P. Marysia nie stawiała oporu, chętnie zgodziła się pojechać. Tu w domu pod nadzorem lekarza, siostry opiekowały się Marysią. Siostra Adolfa dokarmiła byka, który był bardzo wycieńczony. W Świę-

Wspólna mogiła Marysi i Jej rodziców

ta Bożego Narodzenia była osobą leżącą. Pamięć i kontakt był dobry. Cieszyła się z odwiedzin. Chętnie przychodzili

ks. wikarzy: ks. Scaंबर i ks. Kufel, by z nią pożartować. Marysię odwiedziła również jej chrześnica Józia Karlak.

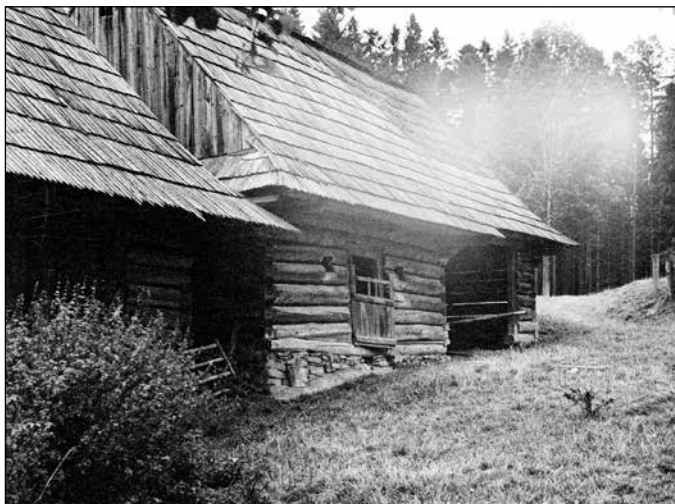
Została przygotowana na dzień spotkania z Panem. Śmierć nastąpiła 9.01.1992 roku o północy. Zmarła w otoczeniu sióstr. Jej ciało w trumnie spoczęło do chwili pogrzebu w holu przed kaplicą u sióstr. Do trumny siostry ubrały Marysię jak przystało na dorodną pannę. Jej twarz była dziwnie spokojna i majestatyczna. Ci, którzy ją znali byli pełni podziwu. Wiele osób przychodziło, by pożegnać Marysię. Pogrzeb był uroczysty. Spoczęła na cmentarzu w Lipnicy Wielkiej.

Siostry do dziś bardzo chętnie wspominają Marysię z Polany. Te, które jej osobiście nie znały, znają ją z opowiadań. Pani Marysia była zasobną w majątki, piękną kobietą, wysoką, bardzo zgrabną, „panną nad pannami”. To też wielu kawalerów ubiegało się o jej rękę. Ale kiedy doszło do czasu zaręczyn i kawaler przychodził z wódeczką, matka Marysi mówiła: że „kołoc jest jeden dorodny to na pewno ktoś godny się znajdzie” i tak za każdym razem kończyły się zaręczyny.

s. Michaela – Przełożona Sióstr Albertynek w Lipnicy Wielkiej, w latach 1991-1995

RYSZARD M. REMISZEWSKI O WYCIECZCE NA PIASKOWĄ POLANĘ W 1983 ROKU

„...Stokami niezwykle rozległego Bucznika pniemy się do góry. Za nami pozostaje malownicza Lipnica i kawał przywróconej nam historii. Brniemy przez miedze, ocieramy się o krwiste krzaki dzikiej róży. Bucznik dymi od ognisk, wykopki wkoło, wszędzie wre praca...”

Zabudowania gospodarcze Żembów na Styrułowej Polanie - 1983 r.

„...Schodzimy w Wąwóz Krzywański i pomimo przelotnych, niegroźnych jeszcze opadów deszczu, dajemy się wciągnąć w jego piękno. Misterium przyrody. Rozciąga się kolumna, chyba każdy chce zostać na chwilę sam. Jakoby nie dość wrażeń na dzisiaj, przewodniczący zapowiadają nam kolejne rodzynki. Żmudne podchodzenie pod górę, na przełaj przez wysoki, rzadki las.

Wychodzimy na czynną pasterską polanę Styrułową, a na niej cacko, zabudowania gospodarcze z 1898 r. Urocze położenie. Przeciwności to ściana lasu w trójwymiarowym rozkołysaniu wiatru. Gdzieniedzie wiatrołomy i brutalne przecinki leśne. Nawet nie razi widok słupów granicznych wkopanych w ziemię

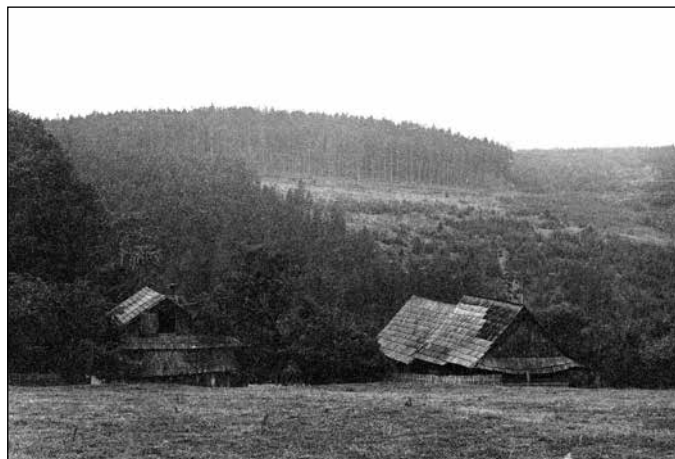

Zrujnowany dach domu Marii Ziemb, 1983 r.

o niecałe 100 m od chałupy. Zdziczały sad o pysznych gruszkach i śliwkach. Nie wiem czy mam zrywać z drzewa, czy zbierać z ziemi.

Namówieni przez Nowalnickiego idziemy odwiedzić Marię Ziembową, mieszkającą niedaleko, samotnie, staruszkę lat 73? Wychodzimy na Polanę Ziembową (albo też Piaskową zwaną). Stajemy jak wryci. Cisza gra w powietrzu precyzyjnie, a my patrzymy daleko, aż po orawskie morze.

Maria Ziembowa – pełna pogodności i swoistego uroku – wita się z Nowalnickim i z nami. Nie wygląda na swoje lata. Chałupa sprawia wrażenie jakby przed chwilą przeszedł niezwykłej mocy wiatr halny. Dach zmieciony i leżący na boku, węgiel czerniejący i zachwiane w swej naturalnej spójności. Przez okno w sieni zaglądną dwa ślicznie cielaki. Wrażliwsi już nic nie mówią.

Zabudowania Ignacego Żemby na Styrułowej Polanie 1983 r.

Pogodność Ziembowej i przyjmowanie losu jak przysłowiowej hemingwayowskiej aspiryny jest zadziwiająca. Pełne zespolenie z otaczającą przyrodą. Jak coś normalnego przyjmuje, że z takim trudem obrobione i zasiane poletka ziemniaczane i zbożowe są praktycznie przeznaczone dla watahy dzików. Prosto i ciepło mówi o nich, obserwuje je ze swojej zawalonej samotni, odróżnia, a może nawet nazywa? Naliczyła w tym roku 16 sztuk w stadzie, w tym dwa stare, prowadzące pozostałe. Jak żyje, z czego się utrzymuje? Stara się na ten temat nie odpowiadać. Odchodząc, rozumieliśmy ją bardzo dobrze.

Pięknie technicznie zdjęcia zawalonej chałupy stanowiły ilustrację do listu interwencyjnego wysłanego przez Marka do Wojewody Nowosądeckiego. Zdjęcia mówiły za list, były szokujące. Tak też musiały zostać odebrane. Władze wojewódzkie odpowiadając Markowi zapewniały naprawę domu i dachu oraz roztoczenie opieki nad Ziembową.”

R. M. Remiszewski: „Ziemia Borowego”, Cz. 5. [w]: „Prace babiogórskie 1985-1986”, s. 39.

ZAPISKI O WINCENTYM ZIEMBIE

Było to dwa lub trzy lata po II wojnie. Poszedłem do urbarskiego lasu w Krzywaniu odnaleźć drzewo, które było przydzielone w ramach tzw. „rzymskich”. Po dość długim poszukiwaniu odnalazłem właściwy numer niedaleko Ziembowej Polany. Po obejrzeniu drzewa, wyszedłem na polanę i obserwowałem teren, mając w pamięci okres ciężkich walk, które właśnie toczyły się niedawno w tej okolicy. Tu właśnie przebiegały się rosyjskie pułki z niemieckiego okrążenia.

Gdy spoglądałem na te tereny, zauważyłem Wincen- tego Ziembę chodzącego koło domu. Podszedłem do niego i pochwaliłem Pana Boga. Podając mu rękę na powitanie, powiedziałem tak jako się wtedy w takich okolicznościach mówiło: „Jako się ta mocie? Zdrowicie ta?” On odpowiedział: „Nody się ta dzierzym, ale cóż, kie sityły cłowieka opuszczajom, bo to już osiymdziesiątka chnet będzie na karku”.

- Jakoscie ta przeżyli wojne? - spytałem.

- Ej, było tu strzylaniny – odpowiedział, i dalej ciągnął. Te polany to pore razy przchodziły z rąk do rąk. Roz tu byli Niemcy, a roz Rusi. I tak było pore razy. A my, kie

było nogorzi, to me siedzieli w piywnicy. Całe scyńście, ze nom chałupy nie spolyli. A kie się syśko uspokojyło, to nos Niymcy wygnali do Bobrowa.

Widać było, że jest zadowolony z tych moich odwiedzin. Poprosił, żebym usiadł na studni, by dalej jeszcze trochę poosprawiać.

- A cyj ześ, ty bo cie nie znom - powiedział.

- Nie wiym cy znocie Ignaca Fitoka? Jo jes jego syn.

- Jako byk nie znoł. Dy jo twojogo dziadka i pradziadka Adama dobrze znom. Przeciez un tu na ty polanie bacowoł. Widzis hań te kolybe. Jo był wtedy takim niewielkiym chłopcyskiym, tok ta choćkiedy podleciół ku niymu na sałas. On mnie rod widziół, bo mi wdy doł kawołek syra. Dodał jeszcze, że za bacowania pradziadka mojego, było na tej polanie bardzo wesoło – zwłaszcza w niedzielę. Wtedy to przychodzili na bacówkę parobcy i panienki z Lipnicy i Bobrowa. Była wtedy oczywiście muzyka, śpiewy i tańce. No i ser i oscypki, specjalnie przygotowane na tę okazję.

*Karol Fitak: „Wspomnienie o lipnickich bacach”,
[w]: „Gminne Nowiny”, 1999”, Nr 28(289).*

foto. L. Sowirski

ORAWSKO EMIGRACYJO...

Ani mi to do głowy nie przyszło że ta orawsko emigracyjjo to sama śtrapacyjo....Dopiero wcora kiek pojechał do dziadka Ignaca w Murowanicy przejrzołek na ocy. Było juz fest po połedniu i słónecko zacynało zachodzić. Siedzielimy z dziadkiym na pogródce a babka ryktowała wiecerzo. Dziadek zadumany i zapoziyrany w pola wspominoł downe casy.

- Widzis Jasiek – pado mi dziadek - hań w dolinak wdy posały się krowy, pastyrze wesoło śpiywali, świat był jakisik weselsy. Ludzi widno było, jedyn do drugiego przysęł..... a te-roz? Syćkik naganio, gónio do ścieku...

Kie tak dziadek opowiadał, naroz jakisik okropecny sum sie zrobiół... auto za autym śmigo na Winiarczykówke. Syby w oknak trzesco, kasik kury wrzesco, psy scekajo, potym pisk, wrzask i prask!...

- Hruza na świecie! – wyskocyla babka z izby. - Có to? Wojna cy có?

- To orawsko emigracyjjo – pado dziadek. - Tak jes tydziyń w tydziyń...kie nasi wyjezdza do roboty, w Austryji, a potym sie wracajo, w piątek. Same auta, jedyn przed drugim zyno kielo fabryka dała. Chłopy zarobio dutków, nakupujo kóni, ale ty mechanicnyk i potym sie próbujo na dródze, kielo ktory wyciągnie. Jedyn bez drugiego. Juz im drógi chybi i po garadak jezdo....Nie dziwota – lamynciół dali dziadek - ze bez dróge biyda przyjs, bo by cie posłali na drugi świat. Krzesnomatce Marysi - dwa psy ozjechało, strykowego kota i kohuta przijechało, a o kurak nie wspomnym.... Biyda porachować. Po taki niedzieli ze dwa dni to te kurskie hudziny ani jojek nie nieso... Ej Boze, Boze, dzie te casy kiek kónia zaprongnoł, z babkom my sie przejechali wyrchowom drógom do Krzywania. Kón w kozdym dómie był. Teraz kónia nie uświadcys, jacy te mechanicne, có telo skody robio.

Kie tak dziadek lamynciół cosik mie za serce ścisło i zol mi sie go zrobiyło to kciołek go pociesyc:

- Dziadku, dziadku. Wiys, jo se kcym kupić prowdziwego kónia. Mom piniondze có juz osiy roków zbiyrom. Tata mi gwarzól, ze za telo to se kupiy małego kónicka. Bem woziół turystów có do nos przyjezdza i ciebie dziadku tyz przewiezem. Nie pojady nika na zodno emigracyjjo. Kie urosnym, to tu na Orawie bem dutki zarobioł. Moze przido takie casy ze ludzie nie bedo musiec wyjezdzac za tym grosiy daleko na ponywiyarki.

- Dyć u nos piykno kraina, to niek do nos przyjezdza na wypocynek - obezwała się babka, bo nom przyniesła akurat wiecerzo.

- Wiys dziadku, jo tak myślým, ze naso babka, kie nawarzi jodeł, to w zodnyj restauracyji takik nima. Zdrowe, smacne, a tego dzisiok syścy sukajo, bo kco po 100 roków żyć. Musymy skóńcyc z tom emigracyjjom i zacońc gazdowac po chłopsku na Orawie. Myślým, ze jak zacnymy juz teraz, to syćkiym to na zdrowie wyjdzie.

Janka Karkoszka

ŚNIEG WIYRSKI ŁOPKURZYŁ...

„Zima nos przygnała, kieby nos dziywcyzna przenocować kciała”. „Idzie zima ku zimie! Trzeba rąbać korzynie, trzeba rąbać, bo nos będzie zima piyc”. Współczesna zima już nastąpiła, więc prawda w śpiewkach ludowych jest nadal aktualna.

O jejku to już zima! Spadł pierwszy śnieg. Przedszkolaki w Kiczorach ulepiły pierwszego bałwana. Ta kalendarzowa przyjdzie 21.12, a ta nasza przychodzi przeważnie w listopadzie.

Przezimowałem już od roku 1959 w Kiczorach kilkadziesiąt tych pór roku, ba, ponad pół wieku, więc mogę powiedzieć szczerą prawdę. Nasza zima nie jest taka zła jak śpiewają w znanej piosence. Dzieci chętnie korzystają z uroków zimy. Hej na sanki koleżanki, na narty w góry, na kuligi i różnorodne bale, zabawy karnawałowe, zabawy dziecięce na śniegu i ze śniegiem. Podziwiają także dzieła „Dziadka Mroza”, który jest najszybszym cieślą, bo w ciągu jednej nocy zbuduje mosty na rzekach i tafle na jeziorach.

Zima, cóż to będzie? mówiono w listopadzie, zimno, ciemno, śnieżnie, wietrznie. Oczywiście – drogo wszędzie! Zagrać się trzeba, więc palić będziemy węglem, gazem, pelletem, groszkiem czy drewnem, ale kiedy naprawdę trzeba będzie dużo palić? W okolicach pełni styczniowej, czyli około 7 stycznia, po Święcie Trzech Króli oraz w okolicach 5 lutego, po

Święcie Matki Boskiej Gromnicznej. Będzie duchało i fujęło mocno po 10 stycznia i po 10 lutym oraz w okolicach 8 marca czyli dnia kobiet.

Uwaga, silne zacerwienia nieba, podczas zachodu i wschodu słońca, zwiastują silny wiatr uzależniony od natężenia zacerwienia horyzontu. Trzeba będzie odśnieżać po 10 stycznia, w okolicach 25 stycznia na Święto Nawrócenia Świętego Pawła oraz w dniach przed i po Świętym Macieju, 24 lutego. Pierwsza dekada marca będzie obfitować w różnorodne opady śniegu gradu i krupy śniegowej.

Starodawne zimy były obfite w opady śniegu mrozu oraz wiatru. Obecne zimy są różnorodne w anomalie pogodowe, wysokie temperatury i niskie, silne wiatry, huragany, opady śniegu i deszczu, trąby powietrzne powodzie, oberwanie chmur. Uczni w piśmie donoszą że na Słońcu coś się dzieje. Pojawiła się duża plama złożona z kompleksów mniejszych, większa od Ziemi, co powoduje i pokazuje że słońce wraca do swojej dawnej aktywności oraz mocy. Trzeba wiedzieć, że współczesne środowiska niszczone są przez chemizację i uprzemysłowienie rolnictwa, nadmierną wycinkę lasów, osuszanie bagien, rozbudowywanie miast, betonowanie, asfaltowanie ziemi, zanieczyszczenia rzek jezior czy

oceanów plastikiem, a także paleniem czym się da, zakłóca przebieg rytmów pogody, wywołuje zmiany klimatu oraz jego ocieplenie.

W okres Bożego Narodzenia opady śniegu sprawiają, że Święta będą białe ale zimne, niewykluczone, że z wiatrowaniem. Z ostatniej chwili, bardzo prawdopodobne są opady śniegu w grudniu i styczniu oraz deszczu w lutym i marcu. W dniach odwilżowych, które następują między dniami mroźnymi i śnieżnymi.

Planetnik z Babiej Góry mój przyjaciel, orędownik dobrej pogody dla Lipnicy, doniósł mi w dniu Św. Mikołaja, wiadomość, że pośle podmuch ciepłego wiosennego powietrza, pod koniec stycznia i na św. Walentego, 14 lutego, a prawdziwego ciepłego powietrza po Św. Macieju 24 lutego.

Po Świętym Józefie 19 marca, dni zrobią się słoneczne, ciepłe i bardzo przyjemne, wszak to przecież nadchodzić będzie wiosna kalendarzowa. Ciepło będzie, jasno i widno. Oby zima przeszła po naszej myśli. Pomóżmy ptakom i czworonożnym przetrwać zimę. Róbcie co chcecie, niema na świecie jak nasza zima i góry ukochane.

Planetnik z Kiczor

G M I N N E N O W I N Y

WYDAWCA: Gmina Lipnica Wielka,

ADRES I SIEDZIBA WYDAWCY: 34-483 Lipnica Wielka 518, tel. 18 26345-95, e-mail: gmina@lipnicawielka.pl

ADRES I SIEDZIBA REDAKCJI: 34-483 Lipnica Wielka 520, tel. 18 26345-57; 18 26346-38, e-mail: biblioteka@lipnicawielka.pl; kultura@lipnicawielka.pl

REDAKCJA: Stanisława Kucek, Karolina Kowalczyk,

SKŁAD I DRUK: Drukarnia MK s.c. 34-400 Nowy Targ, ul. Waksmundzka 63, tel./fax 18 266 48 52, e-mail: mksc@o2.pl, www.drukarniaMK.pl

NAKLAD: 420 egz.